

ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА

6 КЛАС

**НАЙБІЛЬШИЙ
ГЕРОЙ**

Посібник для вчителів

ІНТЕРАКТИВНІ ЗАВДАННЯ ТА РОЗВИТОК

Християнська етика
Посібник для вчителів

Укладач: І. Джердж

Найбільший герой. –
Київ: Джерело життя, 2024.
Цитування Біблії
за перекладом Р. Турконяка.

Усі права захищені.

© 2024, видавництво
«Джерело життя»

Координатор проєкту К. Кампен
Директор видавництва В. Кулага
Головний редактор І. Джердж
Переклад А. Чепель
Коректор І. Гунько
Дизайн, верстка Т. Романко
Відповідальна за друк Т. Грицюк

Формат 60х84/8.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Підписано до друку 20.05.2024 р.
Гарнітура Akrobat.
Наклад 150 прим.
Свідоцтво: серія ДК № 787
від 28.01.2002 р.

Видавництво «Джерело життя»
04052, м. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10-А
E-mail: dzherelo@ukr.net

ПОСІБНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

ЗМІСТ

I — МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Креативність	4
2. П'ять кроків творчого навчання	5
3. Поради для інтерактивних уроків християнської етики	7

II — ОГЛЯД ЗМІСТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ

1. Про зміст та задум підручника	8
2. Рекомендації щодо організації навчального процесу	9

III — ОСВІТНЬО-ВИХОВНЕ СПРЯМУВАННЯ

РОЗДІЛ 1: Прихід Героя

1. Найбільший у світі подарунок	11
2. Дорослішання	14
3. Зустріч біля річки	16
4. Віч-на-віч із ворогом	19
5. Оперативна група	21

РОЗДІЛ 2: Дивовижні історії

1. Зовнішній вигляд може бути оманливим	25
2. Операція порятунку	27
3. Мрій про неможливе	29
4. Любіть тих, хто поряд	31
5. Цінність речей	33

РОЗДІЛ 3: Дивовижні зустрічі

1. Духовна метаморфоза	36
2. Як сприймати відмову	39
3. Маленька людина, яка стала гігантом	41
4. Дотик до недоторканного	43
5. Народжений, щоб жити	45

РОЗДІЛ 4: Перемога Героя

1. Повага до Бога	48
2. Справжня Пасха	51
3. Місія виконана	53
4. Він живий!	56
5. Повернення додому	59

Бібліографія	62
Відповіді до завдань, поданих у робочому зошиті для дітей	63

I – МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Креативність

Креативність вимагає як новизни, так і корисності. Творчі завдання – один з найкращих способів надихнути школярів на навчання. Тому слід регулярно використовувати їх на заняттях. Креативне мислення – це нестандартний, оригінальний тип мислення, здатний привести до несподіваних рішень чи нових відкриттів.

Креативне мислення може виявлятися, коли школярі працюють у групі, досліджуючи проблемні питання; беруть участь у генеруванні креативних способів розв'язання різних типів проблем; проявляють свою уяву.

Складові креативного заняття

- ***Зосередьте свою увагу на учневі.***

Заняття, які зазвичай зосереджують увагу на вчителеві чи предметі, породжують пасивних учнів, єдина функція яких – дивитися, слухати та писати. Однак коли увага спрямована на учня, роблячи виклад учителя та предмет доступними для розуміння, як результат – віддані, активні учні, зацікавлені в навчанні.

- ***Зруйнують рутину***

Замість того щоб розпочинати урок традиційними словами: «Розгорнімо книгу на сторінці...», творчий учитель:

- ✓ Розповість історію, щоб привернути увагу класу.
- ✓ Прочитає цікаву фразу, щоб спонукати учнів замислитися над темою, яка буде представлена.
- ✓ Покаже тематичне зображення, щоб спонукати до обговорення, запитань щодо досліджуваної теми.

- ***Приверніть увагу через предмет або матеріал.***

- ✓ Щоб розповісти про матеріал, на якому написана Біблія, учитель може показати шматок папірусу.
- ✓ Щоб розповісти про служіння Христа як Первосвященника, учитель може показати точну копію земного святилища.

- ***Пробудіть мотивацію до навчання***

Говард Хендрікс стверджує, що «навчання буде ефективнішим, якщо учень матиме належну мотивацію». Він підкреслює той факт, що мотивація безпосередньо пов'язана із цікавістю (допитливість привертає початкову увагу учня), корисністю (легше вчитися, коли матеріал корисний і може бути застосований у реальному житті), увагою до їхніх потреб (якщо вчитель навчає того, що необхідно, учень навчається охоче), викликами.

- ***Виявляйте ентузіазм***

У минулому ентузіазм означав піднесений стан тих, хто перебував під впливом Божественного натхнення. Отже, креативний урок – це результат палкої відданості вчителя своїй роботі. Він говорить і діє з натхненням, енергією та наснагою.

- ***Заохочуйте учня сказати: «Я хочу це знати!»***

За словами Маркоса Тулера, «динамічне навчання продуктивне для тих, хто викликає в учнів сильне бажання вчитися». Творче навчання формує в учнів прагнення до відкриттів і нових горизонтів у балансі світських знань і практики християнського способу життя.

- ***Зробіть навчання цікавим***

Для багатьох підлітків та молоді розваги зазвичай пов'язані з чимось незаконним або небезпечним. Отож урок повинен забезпечити їм середовище, у якому вони вчать грати, розва-

жатися, водночас не втрачаючи поваги. Невимушена обстановка сприяє залученню підлітків до християнської віри.

- ***Поважайте ритм та особливості навчання кожного учня***

Кожен учень навчається по-різному; не всі з них будуть у захваті від завдань, запропонованих на уроці, незалежно від того, наскільки добре вони будуть організовані. Отже, творче заняття передбачає залучення кожного учня з урахуванням його особливостей.

- ***Не просто справляйте короточасний вплив, а проводьте довгострокову трансформацію серця.***

Передати учням інформацію в пізнавально-розважальному стилі й підтримувати дисципліну – це відносно нескладне завдання. Але творче християнське виховання передбачає, що кінцевим результатом навчання є повна трансформація особистості через благодать і силу Божу.

2. П'ять кроків творчого навчання

Творча та динамічна релігійна освіта не повинна бути побудована за загальноприйнятою схемою, якою керується більшість учителів:

- ✓ Представлення та пояснення теми.
- ✓ Учні переписують матеріал.
- ✓ Учні виконують дії, пов'язані з предметом.
- ✓ Учитель проводить письмову контрольну роботу.
- ✓ Тема завершена.

Подумайте про творчу освіту, де учень бере активну участь у навчанні. Лоуренс Річардс пропонує методологію, яка складається з п'яти незвичайних кроків і пов'язана з п'ятьма етапами або рівнями навчання. Назвемо їх «П'ять кроків християнського творчого навчання».

1-й крок – Вивчення

Учитель презентує матеріал. Учень може запам'ятовувати важливі аспекти, але оскільки це початковий етап навчання, йому потрібно зрозуміти інформацію, щоб не просто повторити її, а засвоїти.

Тому ретельно вибирайте та належним чином передайте інформацію, ідею чи концепцію, яку клас має засвоїти.

Ось кілька порад, як реалізувати цей перший крок:

- ✓ Візьміть частину навчального матеріалу та дослідіть її за допомогою читання, розповіді, плакату, відео, фотокопій, картини тощо.
- ✓ Інформація має відповідати віковому рівню класу.
- ✓ Порадьте, де знайти додаткові матеріали: книги, журнали та Інтернет.
- ✓ Почніть презентацію теми з цікавого факту або фрази, історії, метафори, вірша, відгуків – того, що приверне увагу класу.
- ✓ Подайте тему так, щоб пробудити цікавість, продемонструвавши важливість і корисність теми в житті учнів.
- ✓ Викладаючи матеріал, не слід недооцінювати інтелект учня, але й не відкидайте очевидне, вважаючи, що всі знають про те чи інше.
- ✓ Під час розмови інсценізуйте, жестикулюйте, модулюйте голос, використовуйте предмети, показуйте книги, вирізки, робіть паузи, дивіться учням в очі, ходіть по класу тощо.
- ✓ Короткий виклад теми має бути вивішений у класі протягом тижня: банер, думки, зображення, графіки та вірші.
- ✓ Короткий огляд інформації можна розмістити в доступному для учнів місці.
- ✓ Усний короткий огляд можна представити учням на уроці.

2-й крок – Засвоєння

Учитель створює умови для того, щоб учень зрозумів суть предмету, що викладається. Потім учень визначає принципи та ідеї, суть теми. Інакше кажучи, він розуміє предмет.

Отже сприяйте навчанню, щоб учень засвоїв інформацію, ідею чи концепцію, які ви представили.

Ось кілька порад щодо реалізації другого кроку:

- ✓ Що логічніші інформація та виклад, то зрозуміліше заняття, тому матеріал легше буде запам'ятати.
- ✓ Потрібно послідовно представляти тему (дати учням загальне уявлення про тему, а потім переходити до деталей). Це сприяє кращому засвоєнню інформації.
- ✓ Під час заняття необхідно повторювати основні думки; робіть це творчо, тому що звичайне повторення може втомити учня і стати непродуктивним.
- ✓ Наприкінці повторіть основні ідеї заняття; тоді інформація з короткочасної пам'яті переходить в довгострокову пам'ять.
- ✓ Зважайте на кількість учнів, присутніх у класі; подбайте про те, щоб охопити їх усіх під час уроку.

3-й крок – Переформулювання

Учитель пропонує цікаві та корисні види діяльності. Учні виконують запропоновані завдання, формулюючи поняття своїми словами. Взаємодіючи із вчителем, учні застосовують знання, засвоюючи їх. Зверніть увагу на деякі важливі вказівки щодо цього третього кроку творчого навчання:

- ✓ Ця частина уроку дуже важлива; це момент, коли учень побачить, яким цікавим і мотивувальним є те, що він вивчає.
- ✓ Усе необхідно ретельно спланувати. Не слід покладатися на імпровізацію. Упорядкуйте матеріал, зробіть потрібні ксерокопії тощо.
- ✓ Якщо на попередньому етапі вчитель робив щось, щоб полегшити навчання та зробити його динамічним, то на цьому етапі активним буде учень: відповідатиме на запитання, робитиме газету, створюватиме сценарій інсценізації, гратиме в «Пошук слів», виготовлятиме модель, плакат тощо.
- ✓ Підготовка цікавих заходів вимагає багато часу, але результат тішить, адже учні залучені й не повинні завдавати клопоту.
- ✓ Діяльність повинна бути оцінена. Для цього зберіть роботи наприкінці заняття. Зверніться по допомогу до «секретарів» класу, щоб контролювати тих, хто виконував завдання або брав участь у класі.

4-й крок – Зв'язок

Учитель спонукає учня замислитися про застосування розглянутої теми. Учень пов'язує зміст зі своїм життям. На цьому етапі пізнання викладена тема набуває значущості й сенсу.

Розгляньте нижченаведені вказівки, щоб реалізувати цей крок:

- ✓ Це момент, коли учень встановлює зв'язок між тим, що вивчається, і повсякденним життям.
- ✓ Час навчити учня, що мета уроку – не просто говорити про «суху» інформацію, а представити принципи життя в будь-якій ситуації.
- ✓ Ця фаза розкриває мудрість вчителя, а також його здатність показати важливість того, що вивчається.
- ✓ Пов'яжіть представлену інформацію чи ідею з реальною ситуацією, чимось близьким учням.
- ✓ Покажіть (або спонукайте їх знайти) газетні вирізки, розділи з книг, зображення чи відео, які підтверджують те, що вивчали.
- ✓ Розвивайте дискусію: «Що було б, якби ця сцена чи біблійна історія сталася сьогодні? Як би вчинили люди?» Для цього використовуйте «парафрази».
- ✓ Ця частина уроку – це дружня розмова, відкритий діалог: ви говорите та запрошуєте учнів до взаємодії.

Крок 5 – Усвідомлення

Учитель підводить учня до формування особистої позиції щодо вивченого. Учень застосовує вивчену концепцію в повсякденному житті; це практичне застосування уроку, момент «рішення».

На цьому етапі учень бажає внести зміни, його цікавлять моральні цінності. Хоч мало хто про це говорить, багато хто вирішує внести зміни в результаті вивченого.

Тому чекайте, поки ваші учні публічно скажуть, що вони «вирішили так чи інакше». Мало хто говоритиме, але вибір робиться.

У навчанні християнських цінностей це особливий момент керівництва Святого Духа. Отже, що більша ваша повага до класу та дружба з ним, то більше у вас буде можливостей спрямовувати учнів у прийнятті важливих рішень на користь Бога.

Навчаючи цінностей, ви повинні говорити про спосіб життя, який клас має обрати відтепер. Наприклад:

- ✓ Дослідивши шкідливий вплив наркотиків, алкоголю, куріння, мотивуйте учнів до здорового способу життя.
- ✓ Поговоривши про чесність, закликайте їх не списувати на самостійних і контрольних роботах.
- ✓ Поговоривши про сьому заповідь, спонукайте учнів підтримувати чистоту у своїх стосунках із протилежною статтю.
- ✓ Поговоривши про любов до ближнього, закликайте їх не говорити погано про інших людей.
- ✓ Поговоривши про служіння, запропонуйте учням систематично допомагати комусь.

Реальність освіти показує нам, що вчитель здебільшого виконує перші три кроки: представляє зміст (Вивчення), пояснює матеріал, щоб учні могли зрозуміти його (Засвоєння), пропонує виконати деякі вправи та проводить контрольну роботу (Переформулювання).

Після завершення третього кроку вчитель переходить до нової теми, втрачаючи можливість вести учня до більш повного та трансформаційного навчання, яке зробить учня мислителем, а не просто рефлексором книг чи думок вчителя.

Під час підготовки до заняття вчитель повинен прагнути досягти кульмінації, виконавши кожен із п'яти кроків; що вищої точки буде досягнуто, то вищим буде рівень навчання учня. Учитель може викласти просту інформацію як відправну точку (Вивчення), але завжди повинен шукати час для підготовки кроку прийняття рішення (Усвідомлення), що є найвищою точкою творчої християнської освіти.

Ці п'ять кроків не завжди можна виконати впродовж уроку, тобто за 45 або 50 хвилин. Однак над ними необхідно працювати в рамках кожної теми.

3. Поради для інтерактивних уроків християнської етики

Учитель говорить 70 відсотків часу, до того ж значна кількість часу витрачається на організаційний момент. Тому учні сприймають матеріал пасивно. Дітям слід чітко пояснити, що таке інтерактивне навчання, довести до їхнього відома правила роботи в групах.

1. Залучайте учнів.

Дитячий інтерес зростає, коли вони беруть активну участь у навчальній програмі. Навчання значно краще в контексті взаємодії, служіння та участі. Плануйте обговорення за круглим столом, де учні можуть висловити свою думку щодо того чи іншого питання чи проблеми.

2. Використовуйте комп'ютерні технології.

Як і під час підготовки до уроку, так і в процесі навчання, під час актуалізації та мотивації навчальної діяльності, при поясненні нового матеріалу, закріпленні знань, повторенні навчального матеріалу використовуйте ПК.

Електронні презентації дають можливість учителю створити наочність до уроку. Заняття, підготовлені за допомогою PowerPoint, ефективні щодо опрацювання інформації.

Нехай учні також беруть активну участь в організації інтерактивних уроків. Діти можуть знімати корисні фільми, щоб пояснювати та застосовувати духовні уроки в практичному житті. Заохочуйте їх створювати короткометражні фільми та презентації в PowerPoint зі зробленими ними фотографіями тощо.

3. Інтерактивні мініатюри.

Періодично організовуйте інтерактивні мініатюри за участю дітей.

Завдяки інсценізації ніби поринаєш у ті далекі події минулого, проживаєш ту чи іншу біблійну історію.

4. Запрошуйте до класу професіоналів.

Урізноманітніть навчальний процес, запрошуючи на заняття компетентних фахівців у різних сферах: психолога, лікаря, історика.

5. Пропонуйте роздуми на ті чи інші теми, посилаючись на Біблію.

Підліткам необхідно аналізувати такі теми, як прощення, почуття провини, ставлення до батьків, послух. Простежте разом із ними, яким було дитинство та доросле життя Ісуса Христа.

6. Використовуйте наочність.

Ідеї та релігійні символи легше пояснити, якщо їх пов'язати з предметами та конкретними фігурами.

7. Будьте тактовними, виявляючи любов до учнів.

Учні зрозуміють, що Ісус любить їх, якщо ви любитимете їх. Нехай Христос виявляє Свою любов до дітей через вас.

II – ОГЛЯД ЗМІСТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ

1 Про зміст та задум підручника

В основі цієї книги – життя Ісуса Христа. Діти зможуть дізнатися історію земного життя нашого Спасителя. Вони побачать народжене у Вифлеємських яслах хлоп'ятко, Дивовижного Вчителя, голгофського Страждальця і прославленого Господа. Син Божий прийшов на грішну Землю, щоб відкрити світло Божої любові. Ісус міг би залишатися біля Отця у Своїй небесній славі, приймаючи пошану від ангелів. Проте Він вирішив зійти з престолу Всесвіту, щоб принести світло тим, які поринули в темряву, і дати життя тим, хто гине.

У підручнику поданий важливий матеріал для пізнання Христа, для налагодження з Ним тісних стосунків, для зміцнення віри і усвідомлення, що Ісус-найкращий Друг, Який хоче подарувати вам вічність.

Вивчаючи кожен урок, спробуйте розробити такий метод: (1) ознайомте учнів з історією та цінностями, над якими потрібно працювати; хоч багато з них можуть знати Біблію, але деякі можуть знати про неї мало; (2) спонукайте учня розмірковувати над важливістю історії та неминущими цінностями; (3) залучайте учня до пошуку уроків, які історія викладає нам сьогодні; (4) заохочуйте учня підбивати підсумок уроку одним-двома реченнями; (5) спонукайте прийняти рішення на основі уроку та (6) продемонструйте, наскільки чітко Бог може допомогти йому виконати правильне рішення та жити за ним.

З огляду на те, що в учнів чудова пам'ять, заохочуйте їх вивчати напам'ять вірш кожного уроку («Занотуй»). Для тих, хто запам'ятає всі вірші, прекрасним стимулом стане нагорода.

2 Розділи та блоки уроків

Двадцять уроків книги об'єднані в 4 розділи по 5 уроків.

1. Прихід Героя
2. Дивовижні історії
3. Дивовижні зустрічі
4. Перемога Героя

Кожен урок складається з різних блоків, які полегшують навчальний процес, роблячи його приємним і різноманітним. Ознайомтеся:

✓ Біблійна довідка

Цей блок дає вам ширшу картину для покращення сприйняття інформації, поданої на уроках.

✓ **Чи знав ти, що..?**

У цьому блоці представлені цікаві факти, пов'язані з темою уроку.

✓ **На твою думку**

Наприкінці кожного розділу ви знайдете три запитання, які потрібно прочитати, проаналізувати та висловити свою думку щодо них. Мета полягає в тому, щоб створити цікавий діалог під керівництвом учителя та сприяти взаємодії між учнями.

✓ **Оціни...**

Ця частина має на меті підкреслити тему, що вивчається.

✓ **Застосуй**

У цьому блоці містяться вказівки щодо того, як застосовувати здобуті знання на практиці.

✓ **Занотуй**

Тут наведені біблійні тексти, пов'язані з темою уроку. Розмірковуючи над їхнім змістом, учень може вивчати їх напам'ять.

✓ **Завдання**

Кросворди, біблійні піраміди, лабіринти та інші цікаві завдання допоможуть учням краще засвоїти уроки.

1

БІБЛІЙНА ДОВІДКА

Цей блок дає вам ширшу картину для покращення сприйняття інформації, поданої на уроках.

2

ЧИ ЗНАВ ТИ, ЩО..?

У цьому блоці представлені цікаві факти, пов'язані з темою уроку.

3

НА ТВОЮ ДУМКУ

Наприкінці кожного розділу ви знайдете три запитання, які потрібно прочитати, проаналізувати та висловити свою думку щодо них. Мета полягає в тому, щоб створити цікавий діалог під керівництвом учителя та сприяти взаємодії між учнями.

4

ОЦІНИ...

Ця частина має на меті підкреслити тему, що вивчається.

5

ЗАСТОСУЙ

У цьому блоці містяться вказівки щодо того, як застосовувати здобуті знання на практиці.

6

ЗАНОТУЙ

Тут наведені біблійні тексти, пов'язані з темою уроку. Розмірковуючи над їхнім змістом, учень може вивчати їх напам'ять.

7

ЗАВДАННЯ

Кросворди, біблійні піраміди, лабіринти та інші цікаві завдання допоможуть учням краще засвоїти уроки.

3 Рекомендації щодо організації навчального процесу

На кожному уроці учні мають виконати чотири-п'ять завдань. Ви повинні спланувати, як саме кожне з них повинно бути виконане. Над деякими з них треба працювати в класі, а деякі слід виконувати як домашнє завдання.

Особливості цього вікового періоду

Шестикласники (діти 11-12 років) характеризуються різким зростанням пізнавальної активності, виникненням всебічних інтересів.

Пам'ять учнів у цей час має переважно наочно-образний характер. Учні краще запам'ятовують зовнішні ознаки предметів, ніж їх логічно – змістову сутність. Віковий період 10 – 12 років характеризується переходом від механічної пам'яті до смислової, яка формується під впливом навчання і має вирішальне значення у здобутті знань. Учні вже починають робити перші спроби, щоб запам'ятати доступний для них матеріал не дослівно, а осмислено.

Дітям потрібно усвідомити: щодня їм необхідно робити вибір і приймати рішення. Отож у контексті нашого дослідження їм слід вибрати правильні цінності, якими керуватимуться у своєму житті.

4 Динамічне читання

Іноді в класі виникає необхідність прочитати деякі частини уроку. Однак читання в традиційній манері – коли читає вчитель або деякі учні – може бути для когось нудним, особливо для учнів класу, яким через їхній вік важко концентрувати увагу. Тому необхідно, аби вчитель використовував деякі прийоми та динаміку, щоб зробити читання ефективним і приємним.

Ось рекомендації, які можна використовувати для учнів будь-якого віку й рівня (від початкового до університетського). Рекомендації вибрані й адаптовані з книги Мері Ренджел «Динамічне читання для класу».

1 Без повторів

Учитель обирає кількох учнів для розповіді про те, що вони засвоїли з прочитаного. Ніхто не повинен повторювати інформацію.

Учитель може коментувати розповіді учнів.

Діалог завершується, коли вчитель розуміє, що інформація вичерпалася.

2 Запитання-відповідь

Один учень ставить запитання.

Другий відповідає.

Третій учень повторює запитання та відповідь.

Четвертий учень каже, погоджується він чи ні, аргументуючи свою думку.

Наприкінці вчитель коментує запитання.

3 Відгадайте запитання

Один учень придумує запитання та відповідь на нього, але озвучує лише відповідь.

Другий учень має висловити припущення, яким було запитання.

Третьому учню пропонують, щоб він також озвучив запитання.

Перший учень підсумовує, хто з них дав правильну відповідь.

4 Запитуйте по-різному

Один учень придумує й озвучує запитання.

Другий учень ставить те саме запитання, але по-іншому:

- До деяких слів добирайте синоніми.

- Змініть порядок слів.

- Використовуйте жести.

- Поставте запитання за допомогою знаків чи малюнків.

Третій учень аналізує озвучені запитання і відповідає на них.

III – ОСВІТНЬО-ВИХОВНЕ СТЯМУВАННЯ

РОЗДІЛ 1 ПРИХІД ГЕРОЯ

ПІДРОЗДІЛ 1 НАЙБІЛЬШИЙ У СВІТІ ПОДАРУНОК

Посилання: Луки 2; «Бажання віків», розділи «З нами Бог», «Повнота часу», «Ми бачили Його зорю».

Пам'ятний вірш: «Не бійтеся, бо я звіщаю вам велику радість, яка буде для всього народу: для вас сьогодні в місті Давида народився Спаситель, Який є Христос Господь» (Луки 2:10, 11).

Концепції для опрацювання:

- а) Виявляючи велику любов до людства, Син Божий прийшов спасти його, але мало хто помітив Його Прихід.
- б) Місія Христа: перемогти ворога, який заволодів планетою, та спасти її мешканців від тотального знищення.
- в) Прихід Сина Божого був найкращим подарунком, який могла отримати планета.

Вступ до теми

- Проведіть з дітьми бесіду, поставивши запитання: чи погоджуються вони із висловом: *«Кожен, навіть найменший, подарунок насправді великий, якщо він зроблений з любов'ю»*? Що ми вкладаємо в поняття «подарунок»? Який подарунок цінніший – куплений чи зроблений своїми руками? Нехай учні згадають, чи дарували вони своїм рідним власноруч виготовлені подарунки. Приготуйте для учнів невеличкі подарунки (листівки із побажаннями, маленькі календарики, печиво тощо).

ПРИХІД СПАСИТЕЛЯ

Використовуючи презентацію, розкажіть про Перший прихід Христа на нашу Землю. Допоможіть учням зрозуміти, чому його можна вважати подарунком для нас.

Матеріал для презентації

Прихід Спасителя був провіщений ще в Едемі. Коли Адам і Єва вперше почули цю обітницю, вони очікували її скорого виконання. Наші прабабушки раділи народженню свого первістка, сподіваючись, що він стане Визволителем. Але виконання обітниці затримувалося. Ті, хто її вперше почув, померли, не дочекавшись здійснення. Але подібно до зірок, які рухаються визначеними для них орбітами, плани Божі не знають ані поспіху, ані зволікання.

Про скорий Прихід Христа було вже сповіщено священникові Захарії, коли він служив перед жертовником. Уже народився Предтеча Іван, місія якого була підтверджена чудом і пророцтвом. Звістка про його народження та надзвичайну мету його місії поширилася всюди. Однак Єрусалим не був готовий вітати свого Викупителя.

Священники і вчителі народу не здогадувалися, що незабаром має відбутися найбільша подія віків. Така байдужість наповнила увесь ізраїльський край. Егоїстичні, поглинуті світськими інтересами серця не були зворушені радістю, яка схвилювала все Небо.

Ангели супроводжують Йосипа й Марію в подорожі з їхнього дому в Назареті до Давидового міста. Наказ імперського Риму про перепис народів, які населяли його великі володіння, поширювався й на жителів гористої Галилеї.

У місті їхнього царственного родоводу Йосипа й Марію ніхто не впізнає й не вшановує. Стомлені, безпритульні, проходять вони всю довгу вузьку вулицю в марних пошуках місця для ночівлі. Для них немає місця в переповненому готелі. Нарешті подружжя знаходить притулок у примітивній будівлі, де утримують худобу. Тут і народився Викупитель світу.

Люди нічого про це не знають, але новина наповнює Небеса радістю! Увесь світ сяє від Божої присутності. Над пагорбами Вифлеєма зібралися незліченні сонми ангелів. Вони чекають сигналу, аби проголосити світові радісну новину. Якби начальники Ізраїлю виправдали виявлену до них довіру, вони також розділили б радість сповіщення про народження Ісуса.

На полях, де колись хлопцем Давид випасав свою отару, пастухи й тепер пильнували вночі своїх овець. У такі тихі години вони розмовляли про обітованого Спасителя й молилися про прихід Царя на престол Давидів. «Аж ось Господній ангел став між ними, і слава Господня осяяла їх, і вони налякалися великим страхом. Небесний вісник розвіяв їхні побоювання. Він сказав, як знайти Ісуса. І вони його знайшли, віддавши хвалу і шану.

Коли ж Ісус народився у Вифлеємі юдейським за днів царя Ірода, то мудреці прийшли зі Сходу до Єрусалима, запитуючи: Де Цар юдейський, що народився? Бо ми побачили Його зорю на сході й прийшли поклонитися Йому».

Після цього Ірод запросив мудреців на приватну розмову. Буря гніву й страху лютувала в його серці, але, зберігаючи зовнішній спокій, він люб'язно прийняв чужинців, попросивши потім повідомити про Царя Юдейського. Мудреців зірка привела до Ісуса. «І увійшовши в дім, побачили Дитя з Його матір'ю Марією. Упавши на коліна, вони поклонилися Йому». Вони віддали Йому свої серця як Спасителеві, а опісля і свої дари – «золото, ладан та миро»...

Син Божий прийшов на Землю, оповиту темрявою гріха, щоб відкрити світло Божої любові. Замість того, щоб знищити грішний світ, Бог послав Свого Сина, аби спасти цей світ.

Сатана тріумфував, що йому вдалося спотворити в людині образ Божий. Однак Ісус прийшов, щоб відродити в ній образ її Творця.

Від самого початку Бог і Христос знали про відступництво сатани і падіння людини через оманливу силу відступника. Наскільки ж сильною була Його любов до світу, що Він погодився віддати Свого Єдинородного сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, мав життя вічне.

Освітня стратегія

На перших заняттях сформулюйте загальне бачення та тематику книги. Напишіть на дошці в класі назву уроку, пояснюючи теми, які обговорюватимуться.

Роздуми

Об'єднайте клас у групи. Нехай кожна група подумає, чому Прихід Христа можна назвати подарунком людству, а Христа – Героєм.

Завершіть, підсумувавши, що ніколи людина не зможе до кінця зрозуміти той величезний вплив і незбагненне враження, яке справило життя Ісуса з Назарета на долю планети Земля. Ісус-наш приклад в усьому, Його любов до нас безмежна, Його характер дивовижний. Він – найцінніший подарунок для нас від Отця.

Цікаві факти

- Єврейське ім'я «Еммануїл» означає «З нами Бог».
- Згідно з єврейською традицією, назву міста Вифлеєм (де народився Ісус) тлумачать як «дім хліба», що пізніше закріпилося і в арамейській мові.

Завдання для дітей

- 1 Зробіть ясла або колаж із фотографій, ілюстрацій і текстів для рекламного щита чи дошки оголошень, які представляють сцену народження Ісуса. Роботу можна виконувати в групі, і її слід виставляти на видному для інших учнів місці.
- 2 Напишіть листа до Бога, висловлюючи свою вдячність за подарунок Ісуса та згадайте, чому ви особливо цінуєте цей подарунок.
- 3 Виберіть щось (предмет чи символ), що спонукає вас думати про Ісуса, Божий подарунок для нас. Наприклад, серце, бо воно показує нам любов Бога; або сонце, тому що воно дає нам світло і життя тощо. Представте це класу та поясніть свій вибір.

Історія ХТО ГЕРОЙ

Денис поправив на спині рюкзак і озирнувся: ніде на дорозі не було видно його однокласників, навіть його друг Дмитро, який живе з ним на одній вулиці, де зник, не дочекавши його після уроків.

Раптом хлопчик почув знайомий голос і, повернувши в невеличку вуличку, побачив своїх однокласників. Підійшовши ближче, він зміг почути, як Микола звертався до інших хлопців:

– Ну, хто герой? Хто першим полізе на грушу?

А, помітивши, що Денис йде до них, він, різко обірвавши свою розмову, звернувся до нього:

– О, може, ти полізеш?

– Куди? – не зрозумів Денис.

– На грушу! – вигукнув Микола.

– Яку грушу? – ніяк не міг зрозуміти хлопчик.

– На цю грушу! – нервово вигукнув Миколка, вказуючи на дерево.

І тут нарешті Денис усе зрозумів. Микола постійно спонукав однокласників до недобрих дій, а всі його боялися і слухалися. А цього разу він вирішив обтрусити грушу діда Миколи.

– Ну що? – Микола перервав роздуми Дениса різким запитанням. – Не бійся, дід поїхав у місто продавати молоко, автобус приходить о четвертій.

Серце Дениса тривожно забилося, а думки хаотично змінювали одна одну. Він не міг собі уявити, як залізе в чужий садок і буде красти груші, ніколи в житті він не робив нічого подібного. Але якщо він цього не зробить, то Микола і всі хлопці піднімуть його на сміх. Одна хвилина здавалася вічністю. І раптом Денис зірвався з місця і побіг геть.

– Боягуз, боягуз, – почув він зневажливе Миколчине навздогін.

Але Денис біг щосили, не обертаючись. І лише вдома, кинувши в куток рюкзак і розкидавши по кімнаті кросівки, він ліг в ліжку і накрився з головою. «Боягуз, боягуз», – усе ще дзвеніло в його вухах. Деякий час полежавши так, Денис заспокоївся, і щоб мама нічого не запідозрила й не почала розпитувати, він пішов на кухню обідати. Апетиту не було.

Так і не поклавши нічого в рот, Денис повернувся у свою кімнату. Він вирішив виконати домашнє завдання, та зосередити увагу хлопчик не міг. «Боягуз! Боягуз!» – настирливо бриніло в його вухах.

Багато неприємних сцен довго крутилися в голові хлопчика, від чого на душі було кепсько. Раптом двері до кімнати відчинилися.

– О, ти працюєш над уроками, – весело і бадьоро сказав тато.

Побачивши тата, Денис, сам не розуміючи чому, почав плакати.

– Ну що сталося, синку? – тато ніжно пригорнув сина і погладив по голові.

– Тату, я боягуз! – крізь сльози ледве вимовив хлопчик.

– Я так не вважаю. Заспокойся і розкажи, що сталося.

Лагідний і впевнений голос тата заспокоїливо подіяв на Дениса, і він, витерши сльози, детально описав пригоду, що сталася з ним по дорозі зі школи.

– А тепер послухай, синку, я розкажу тобі, хто справжній герой, а хто боягуз, – голос тата звучав навіть якось особливо піднесено і урочисто. – Боягуз той, хто не намілився проти-стояти злу, хто, злякавшись сильнішого, погодився вчинити погано, незважаючи на докори сумління. А той, хто знайшов у собі сили, щоб не зробити поганого, і є героєм. І в цій ситуації ти вчинив, як справжній герой.

– Але ж я втікав, тату, – тихо відповів Денис.

– Правильно, синку, якнайдалі втікай від зла, від поганих компаній, – тато говорив впевнено і переконливо.

Зранку Денис зайшов у клас перед самим дзвоником. Хлопці поводитися так, ніби вчора нічого не сталося, і Микола перший подав йому руку, вітаючись. І так пройшов весь день, ніхто і словом не обмовився про вчорашню пригоду. Дорогою додому його друг пояснив:

– Коли ти втік, ми всі разом полізли через огорожу. Микола сказав, що кожному буде стільки груш, скільки він нарве, але по дві груші потрібно було віддати йому. І тільки опинившись в садку, ми зрозуміли, що хоч і дід Микола поїхав в місто, але його пес залишився вдома. І всім нам дісталися не груші, а хороший наганяй від того бульдога, а Миколі найбільше – йому пес подер штани.

А потім Дмитро повернувся до Дениса і трохи стихшим голосом додав:

– Вибач, що я вчора не підтримав тебе, а залишився на боці хлопців. Ти не боягуз, і це зрозуміли всі.

Дмитро подав руку, і Денис на знак прощення міцно потиснув її.

Марія Власюк

ПІДРОЗДІЛ 2 ДОРΟΣЛІШАННЯ

Посилання: Луки 2; «Бажання віків», розділи «Дитинство», «Відвідання Єрусалима».

Пам'ятний вірш: «Страх Господній – це і є мудрість, а відсторонення від усякого зла – справжній розум!» (Йова 28:28).

Концепції для опрацювання:

а) Живучи на землі, Ісус зіткнувся з тими ж викликами та спокусами, що й інші молоді люди Його віку.

б) Ісус використовував Своє дитинство та юність для навчання, роботи, роздумів і всебічного розвитку.

в) Справжній Ісус – це Той, Який зображений у Біблії: бідний, працьовитий, терпеливий, хороший, добрий, довготерпеливий, Який помер на хресті.

г) Якщо ви покладатиметеся на Бога, правильно використовуватимете свій час і свої можливості, дотримуватиметеся здорового способу життя, то зможете бути здоровими, врівноваженими, комунікабельними, мудрими. Ви будете друзями Бога.

Вступ до теми

- Поставте учням запитання: «Коли ви станете дорослими, що добре згадуватимете зі свого дитинства? Чи дбаєте ви зараз про свій фізичний та духовний розвиток? Як поліпшити свій характер, щоб він уподібнювався до характеру Христа? До чого можуть призвести шкідливі звички? Які звички можна назвати корисними?»

- Обговоріть: попри різні негативні явища навкруги, люди мають зосереджуватися на позитивному, на тому, що Бог поруч і Він знає всі наші переживання.
- Розкажіть про головну героїню фільму «Поліанна» – 11-річну сироту, яку батько колись навчив грати в гру «Знайди, чому радіти». Правила цієї гри прості: у будь-якій ситуації знаходити привід для радості, навіть тоді, коли здається, що радіти нічому. Ця гра допомагає дівчинці у важких ситуаціях, які за її коротке життя траплялися часто. Дівчина навчає бачити в житті позитивне усіх людей, що її оточують.

ДИТИНСТВО ХРИСТА

Дитинство та юність Ісуса минули в невеликому гірському селищі. Ісус володів живим, проникливим розумом, не за віком глибокодумністю та мудрістю.

Ще в дитинстві характер Ісуса відзначався особливою привабливістю. Його старанні руки завжди були готові служити іншим. Він виявляв терпіння, якого ніщо не могло порушити, і правдивість, яка ніколи не пожертвувала б чесністю. Непохитний у принципах, Він Своїм життям виявляв благодать безкорисливої люб'язності.

У дитинстві Ісус не навчався в школах при синагозі. Його першою земною вчителькою була матір. З її вуст та з пророчих сувоїв Він пізнавав небесні істини. Ті самі слова, котрі Сам колись проголосив для ізраїльського народу через Мойсея, тепер Ісус вивчав біля ніг матері.

Далеко від світської марноти Ісус накопичував знання природничих наук, черпаючи їх із самої природи. Він вивчав життя тварин, рослин і життя людини. З дитинства Ісус ставив перед Собою одну мету – бути благословенням для інших. Ресурси для цього Він знаходив у природі; нові ідеї щодо методів і засобів осявали Його розум, коли Він вивчав життя рослин і тварин.

Батьки Ісуса були бідними й залежними від їхньої щоденної праці. Він був знайомий із бідністю, самозреченням та нестатками. Цей досвід був для Нього захистом. У трудовому житті Ісуса не було бездіяльних хвилин; не було й безцільно проведених годин, які відкривали б шлях для зпсутих товариств.

У дитинстві Ісус також стикався з несправедливістю, його не розуміли часом навіть рідні брати. Але Він завжди був готовий допомагати іншим, виявляв терпимість, правдивість. Ісус Своїм життям виявляв благодать бездоганного ставлення до людей.

12-річним юнаком під час відвідання Єрусалима він сидів біля рабинів, слухаючи їхні повчання. Розумний не по літах Ісус ставив запитання учителям стосовно пророцтв і подій, котрі вказували на Другий прихід. Книжники ставили й Ісусові запитання. Його розуміння пророцтв значно перевершувало їхнє.

Освітня стратегія

Напишіть три основні ідеї цього уроку на дошці. Завершивши пояснення, виберіть основні тези уроку та попросіть учнів мовчки прочитати їх і пояснити їхнє значення.

Цікаві факти

- Рабин – буквально «великий», «видатний», «вчитель» – духовний лідер єврейської громади, керівник юдейської громади, її духовний наставник. Рабинами можуть бути тільки чоловіки.
- Пасху почали святкувати на світанку історії єврейського народу. В останню ніч їхнього рабства в Єгипті Бог звелів їм приготуватися до негайного звільнення. Юдеї вийшли з Єгипту вільним народом. Господь звелів щороку святкувати Пасху.

Історія Я КРАЩИЙ

Дмитрик вважав себе віруючою людиною. По-перше, у нього віруюча мама, бабуся і сестра. По-друге, у нього є Біблія, по-третє, що найголовніше – він ходить до церкви і любить читати Біблію. А часом хлопчик розмірковував:

«Що за люди жили в давні часи? Якби не їхні вчинки, скільки лиха можна було минути. Скажімо, Адам та Єва. Я б ніколи не вкусив того злочасного плоду. Скільки Оленка не спокушала, – то на тобі цукерку, то жувальну гумку чи яблуко, я ніколи не брав і контрольну списувати не давав. Або біблійний герой Яків... Ну навіщо ж було обманювати? Я ніколи не обманюю і проблем не маю. А Петро взагалі зрадив Христа.... Я Ісуса ніколи не зречусь!»

Ці роздуми перервав дзвінок.

– Дмитрику, – зверталася з проханням Світлана, – ми сьогодні збираємося до Андрія, він зламав ногу. Пішли з нами. І якщо можеш, придумай йому щось приємне.

– Я не можу, уроків багато, – відмовився Дмитрик, – іншим разом.

А сам подумав: «Треба бути обережним, щоб ноги не ламати. Я ж йому казав, що на тій гірці небезпечно».

Наступного дня старші хлопці побачили, що мама дала йому гроші на обід і почали просити, щоб він позичив гроші на цигарки. Дмитро не хотів псувати стосунки і дав гроші.

А інші хлопці заради сміху запросили Дмитра переглянути з ними непристойний фільм. Дмитро ж погодився.

– Та ти ж віруючий, – дивувалися вони.

Дмитрику не вистачило духу відмовитися. Фільм тягарем ліг на його душу. Він зрозумів, що цими вчинками зрікся Ісуса, але намагався себе виправдовувати: інші ж праведні люди теж помилялися.

Увечері він з великими зусиллями розгорнув Біблію і почав її читати, коли раптом почув голос власного сумління (через яке говорив до нього Господь):

– Важко тобі... Зараз ти дуже схожий на тих, кого засуджував. Хіба так поведуться християни? Ніколи не покладайся на свою праведність, а “надійся на Господа й чини добро... зберігай вірність” (Псал. 37:3).

– Але це так важко... А раптом я знову зроблю щось не так? – занепокоївся хлопчик.

– Не бійся зізнатися в цьому, Я завжди подам тобі руку ...

– Дякую Тобі, Господи, і прости мені ці вчинки.

Дмитрик зрозумів, що означає бути християнином. Перед тим як щось зробити, він ставив собі запитання: «А як би вчинив Ісус?» Змінилося його ставлення до інших, він вчився любити людей, більше звертався до Господа в молитві.

Валентина Трач

ПІДРОЗДІЛ 3

ЗУСТРІЧ БІЛЯ РІЧКИ

Посилання: Луки 3; «Бажання віків», розділ «Голос волаючого в пустелі», «Хрещення».

Пам'ятний вірш: «Дух Святий у тілесному вигляді, як голуб, зійшов на Нього, і почувся голос із неба: Ти-Мій Улюблений Син, у Тобі Моє уподобання» (Луки 3: 22).

Концепції для опрацювання:

(а) Іван був найбільшим з усіх пророків, тому що мав привілей підготувати шлях для Месії, а Ісус був Самим Месією, Сином Божим, Спасителем світу.

(б) Ісус прийняв хрещення не тому, що Він був грішником, а радше для того, щоб на сто відсотків ототожнити Себе з грішниками і подати приклад.

(в) Хоч ми страждаємо за свою вірність Богові, але слід виконувати місію, яку доручив нам Господь.

Вступ до теми

- Заздалегідь попросіть когось із учнів підготувати розповідь про народження сина Захарії, про його подальше життя.

- Підготуйте з дітьми інтерактивну мініатюру «Хрещення Христа». Оберіть тих, хто інсценізуватиме цю біблійну історію (матір Ісуса, Іван та Христос, люди, які стали свідками). Ви розповідаєте, а діти відтворюють події.

ХРЕЩЕННЯ ХРИСТА

Вістка про пророка в пустелі та його чудові проповіді поширилася Галилеєю. Вона досягла селян у найвіддаленіших гірських містечках і рибалок на узбережжі моря та знайшла найщиріший відгук у цих простих палких серцях.

У Назареті про неї говорили в майстерні Йосипа, і Христос сприйняв її як заклик. Його час прийшов. Залишивши Свою щоденну працю, Він попрощався з матір'ю й пішов слідом за Своїми земляками, що стікалися до Йордану.

Ісус та Іван Хреститель були кузенами, тісно пов'язаними обставинами свого народження; однак особисто не були знайомі один з одним. Життя Ісуса минало в Назареті, у Галилеї, а Іванове – у Юдейській пустелі. Вони жили в різному оточенні віддалік від суспільства й жодного разу не зустрічалися один з одним.

Проте Хреститель продовжував чекати, довіряючи Богові, що в призначений Ним час усе стане зрозумілим. Йому було відкрито, що Месія прийде до нього охреститися і що йому буде дано знак Його Божественності. Тоді він зможе представити Христа людям.

Коли ж Ісус прийшов, щоб охреститися, Іван побачив у Ньому таку чистоту характеру, якої до цього часу не бачив у жодній людині.

Коли Ісус попросив охрестити Його, Іван відмовився, вигукнувши: «Це мені потрібно від Тебе хреститися, а Ти йдеш до мене? Відповідаючи, Ісус сказав йому: Облиш тепер, бо так належить нам виконати всю правду». Іван поступився проханням, завів Спасителя в Йордан і занурив у воду. «А охрестившись, Ісус відразу вийшов з води. І ось відчинилися Йому небеса, і Він побачив Духа Божого, що спускався, як голуб, та сховався на Нього».

Освітня стратегія

Ця тема може викликати в учнів зацікавленість і запитання. Поясніть, що означає хрещення, для чого його проводять. Поцікавтеся, чи були діти присутні колись на хрещенні в церкві. Пам'ятайте: необхідно зосередити увагу учнів на Христі, на Його зв'язку з Отцем.

Цікаві факти

- Хрещення – це Боже повеління, за допомогою якого люди сповідують свою віру в смерть і воскресіння Ісуса Христа, а також свідчать, що померли для гріха і тепер прагнуть до оновленого життя.
- Івана Хрестителя називали Предтечею.
- Йордан на шляху свого проходження довжиною 252 км протікає по ущелинах і долинах Йорданії та Ізраїлю.

Історія з минулого

НАВІТЬ КОМУНІСТИ МОЛИЛИСЯ...

Ця історія про хлопчика, який постійно потрапляв у такі небезпечні ситуації, що навіть комуністи починали молитися.

Розмірковуючи над тим, із чого розпочати розповідь, я заснув і бачу: іду ще хлопчиком, мене обганяють двоє високих юнаків. Один каже: «Цього хлопця прибити мало!» Інший відповідає: «Облиш, дитина ще...» Перший продовжує: «Якщо дізнаються, посадять...»

І я, прокинувшись, згадав той далекий день... Літо 1954 року. Липень. Спека. Горять ліси, поля, усе в диму. Усі дорослі боролися з вогнем...

У наше село прискакав вершник і наказав усіх дітей відвести в глибокий яр – вогонь рухався в напрямку села. Посилювався вітер. Дорослі повернулися рятувати будинки, майно. Вітер гнав попіл, летіли іскри. Люди бігали в паніці, носили воду, обливали одне одного.

Ось спалахнув перший паркан. Я спостерігав з яру, як, хитаючись, піднімаючи руки до неба, селяни падали навколішки й кричали: «Господи, допоможи!» Коли пролунав крик: «Господи!», повіяло холодом. Вітер і вогонь ущухли. Паркани, стовпи диміли, але будинки не постраждали.

Люди, що пройшли війну, – комуністи, комсомольці – підводячись із колін, хитаючись від втоми, запитували одне одного: «Що це було?»

Мені мало виповнитися шість років. Було дощове літо. Усі сиділи по хатах, але ось небо очистилося. Життя на вулицях вирувало. Я в дідуса запитав: «Звідки стільки води з неба?» Він відповів: «Бог відкриває кран на діжці». Я хотів побігти на вулицю, але мама не дозволяла (я довго хворів до цього) і застерігала, що Бог покарає, якщо не слухатимуся. Та я все одно вибіг на вулицю.

Усі – діти, гуси, качки, кури, поросята – насолоджувалися сонцем та теплом. Я забіг у велику калюжу й від радості стрибав і гучно кричав: «Боже, я Тебе не боюся!»

Раптом серед ясного неба пролунав грім! Усе живе вмить зникло з вулиці.

Гриміло. Я пострибав-пострибав, потім помітив тишу – ані грому, ані шуму.

Зайшов на подвір'я – домашні птахи поховалися, забилися по кутках. Потім мене запитували всі: «Іване, що тобі сказав Бог?» Я відповів, що не бачив Бога.

Настав жовтень. Ліс уже скинув листя. З гір гнали коней. Табун закрили в загоні, і всі пішли відпочивати. Ми ж, хлопці, із захопленням спостерігали за тваринами.

Між нами розгорілася суперечка:

– Ти, Іване, побоїшся стрибнути на коня! Ти боягуз!

Мене наче вжалили. Я заліз на паркан, з паркану – на піддашок над кіньми і, підстерігши молодого великого коня, стрибнув на нього зверху, вчепившись руками в гриву. Від переляку кінь почав битися й стрибати. Хлопці злякалися й почали бити по порожній залізній діжці й залізному диску, що висів.

Люди збіглися – хтось із рушницею, хтось із мотузками. Кінь бігав, ставав дибки, а я сидів на ньому, щосили тримаючись за гриву. Усі боялися за мене. Хтось крикнув: «Треба молитися!»

Люди, зчепившись одне з одним ліктями, утворили ланцюг і почали повільно замикати коло. Кінь це помітив і ще більше злякався. Потім він розігнався й хотів перестрибнути через високий паркан, виготовлений з колотих колод (захист від вовків), але вдарився об нього грудьми і впав.

А я в цей час перелетів через паркан зі жмутами вовни в руках і теж упав, але швидко підвівся і, кульгаючи, побіг ховатися в якійсь канаві, зариваючись у купу листя.

Народ вибіг із загону, але знайти мене не змогли. Лише коли стемніло, я повернувся додому.

Настала зима. На санях почали вивозити з лісу дрова. Я попросив батька, щоб той узяв мене із собою, він погодився, наказавши мені тепліше одягтися, а сам, не дочекавшись мене, поїхав. Запитавши в дітей, у який бік поїхав батько, я побіг наздоганяти.

У лісі на вирубуванні виявилось багато доріг, і я не розумів, якою потрібно йти, довго тинявся, кричав, кликав батька, поки не стемніло. Я йшов і плакав.

Засяяли зірки на небі. Стало дуже холодно. Раптом неподалік з'явилися два великих собаки. Я зрадів, що десь мають бути люди... У цей час пролунав тупіт копит, постріл...

«Собаки» (насправді це були вовки) відстрибнули геть, хтось схопив мене й посадив на коня попереду себе, і кінь полетів, немов не торкаючись землі.

Вершником виявилася жінка. Вона, плачучи, передала мене в руки батька, весь одяг на ній був розірваний на шматки – вовки, стрибаючи, намагалися стягнути її з коня, але Бог зашкодив тваринам! Усі залишилися живі.

А наступного дня я йшов вулицею, і мене обігнали два комсомольські лідери. Один з них сказав, що через мене майже кожен місяць доводиться стояти на колінах і молитися.

Господь для чогось щоразу зберігав моє життя. І чекав... Чи не для того, щоб у зрілому віці я нарешті прийняв Христа і охрестився?

Іван Шекунов

ПІДРОЗДІЛ 4

ВІЧ-НА-ВІЧ ІЗ ВОРОГОМ

Посилання: Луки 4; «Бажання віків», розділ «Спокушення», «Перемога».

Пам'ятний вірш: «Не самим хлібом житиме людина, але кожним Божим словом» (Луки 4:4).

Концепція для опрацювання:

(а) Ісус пішов у пустелю, щоб постити, молитися, роздумувати та готуватися до Своєї місії проповідання, зцілення та спасіння.

(б) Стратегія сатани полягала в спробі відділити Ісуса від Небесного Отця. Це мета кожної спокуси – відлучити нас від Бога, тому що без Нього ми не маємо сили протистояти.

(в) Ісус переміг, використовуючи силу Слова.

Вступ до теми

- Організуйте бесіду за круглим столом. Виберіть кілька учнів, які роздумуватимуть над запропонованими питаннями.

Запитання:

- ✓ Що, на вашу думку, є спокусою?
- ✓ Які спокуси в сучасному світі?
- ✓ Як змії спокусив Єву?
- ✓ З якою метою сатана спокушував Христа?
- ✓ Коли виник перший конфлікт між Люцифером і сатаною?
- ✓ Хто дає сил не піддатися спокусі?
- ✓ У яких біблійних історіях герої не встояли перед спокусою? Назвіть їх. Обговоріть поведінку Єви, Ананія і Сапфіри, Геєзія, Давида, якому сподобалася чужа дружина Вірсавія.

СПОКУШЕННЯ

Ісус, сповнений Духа Святого, повернувся з-над Йордану, і Дух повів Його в пустиню. Коли Ісус ішов до пустелі на спокушення, Він був ведений Духом Божим. Ісус Сам не накликав на Себе спокуси. Він пішов у пустелю, щоб побути на самоті й роздумувати над Своєю місією і працею. Коли Ісус прийшов у пустелю, Його огортала слава Отця.

Поглинутий спілкуванням з Богом, Він був піднесений над людською слабкістю. Та слава відійшла, і Він був залишений, щоб боротися зі спокусою.

Протягом сорока днів Христос постив і молився. Він був ослаблений і виснажений голодом, знесилений та змарнілий від душевних страждань. Указуючи на розкидане в пустелі каміння, котре своєю формою нагадувало хлібини, спокусник сказав: «Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб це каміння стало хлібом».

Ісус зустрів сатану словами зі Святого Письма. «Написано», – сказав Він. Під час кожної спокуси Його зброєю було Слово Боже. Сатана вимагав від Христа чуда як ознаки Його Божественності. Проте незаперечною ознакою, сильнішою за всі чудеса, була тверда впевненість: «Так говорить Господь!» Христос сказав спокусникові: «Не самим хлібом житиме людина, але кожним словом, що виходить з Божих уст».

Саме в час найбільшої слабкості Христос зазнав найлютіших спокус.

Тоді диявол узяв Його до святого міста й поставив на наріжнику храму, та й каже: Якщо Ти Божий Син, то кинься вниз; адже написано, що Своїм ангелам звелить, щоб оберігали Тебе, і на руках піднесуть Тебе, щоб Ти не вдарив об камінь ногу Свою».

Спокусник сподівався скористатися з людської природи Христа, викликаючи в Нього почуття самовпевненості. Але хоч сатана може підбурювати, він не спроможний примусити згрішити. Він сказав Ісусові: «Кинься вниз», знаючи, що сам не може скинути Його, оскільки Бог втрутиться, аби спасти Його.

Ісус заявив сатані: «Ще написано: Не спокушуватимеш Господа Бога свого». Ці слова були сказані Мойсеєм ізраїльтянам, коли вони потерпали від спраги в пустелі й вимагали від Мойсея води.

Ісус переміг і в другій спокусі; тепер сатана виявляє свій справжній характер. Але він не виглядає як огидне чудовисько із роздвоєними ратицями й крилами кажана. Сатана – могутній ангел, хоч грішний. Він відверто визнає себе провідником повстання і богом цього світу.

Узявши Ісуса на високу гору, сатана, як у панорамі, показав Йому царства цього світу в усій їхній славі. Сонячне проміння осявало міста з прекрасними храмами та мармуровими палацями, родючі лани й виноградники. Сліди зла були приховані. Щойно перед Ісусом простягалася похмура пустеля, а тепер Він споглядав картину неперевершеної краси й процвітання. І тут почувся голос спокусника: «Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передано, і я, кому тільки хочу, тому й даю її; отож, коли Ти поклонишся переді мною, то все це буде Твоїм!»

Христос заявив спокусникові: «Іди геть від Мене, сатано! Бо написано: Господеві Богу своєму поклонятимешся і Йому єдиному служитимеш!»

Після кожної спокуси Його зброєю було Слово Боже. Навіть у думках Христос не поступився спокусі.

Коли вас долають спокуси, не піддавайтеся обставинам або своїм слабкостям, а покладайтеся на силу Божого Слова.

Освітня стратегія

Після закінчення уроку роздайте кожному учню аркуш картону розміром 10 x 15 см (різні за кольором). Розділіть клас на дві групи. Одну попросіть написати імена біблійних героїв, які поступилися спокусі й зазнали гірких наслідків. Другій групі потрібно написати імена тих, хто протистояв спокусі і здобув у майбутньому перемогу.

Цікаві факти

- У середньому без їжі людина може прожити кілька тижнів, але організм перестане функціонувати вже через 2-4 доби без води.
- Ім'я Люцифер від лат. Lucifer – «світлоносний, осяйний».

Історія

ЧЕСНИЙ АВРААМ

Так сталося, що родина цього хлопчика жила в лісових нетрях й не мала майже ніякого майна. Коли прийшов час навчатися грамоти, в Авраама не виявилось ні паперу, ні чорнил. Він навчався писати, виводячи вуглиною літери на дерев'яній лопаті.

Підрісши, Авраам знайшов роботу в місцевій крамниці, що поблизу. Спочатку він був просто розсильним, допомагав розвантажувати товари, а потім, коли господар помітив його старанність, хлопцю почали доручати більш відповідальну роботу. Невдовзі Аврааму довірили й касу.

І ось одного разу, підраховуючи наприкінці дня виторг, він виявив, що в касі грошей більше, ніж мало бути. Авраам почав пригадувати всіх покупців, кількість і вартість покупок. Нарешті він здогадався, як усе сталося: одна старенька жінка забула взяти решту, а тут підійшов наступний покупець і відволік Авраама.

Імовірно, серед хлопчиків або юнаків знайшлися б такі, хто зрадив би знахідці й піддався б спокусі залишити собі. На забуті іншою людиною гроші можна щось собі купити. Адже ж не крадіжка – забув хтось гроші і все... Але Авраам, який хоч і виховувався в бідності, був чесним. Його батьки були віруючі люди, і цю віру вони передали і своєму синові.

Авраам тут-таки, незважаючи на негоду, пішов до старенької жінки, котра залишила в магазині свої гроші. На щастя, він знав, де вона живе. Як жінка зраділа! Зраділа поверненню грошей, адже була бідною. Але ще більше вона була вражена чесністю Авраама.

Багато людей дізналися про вчинок Авраама, чутки про нього поширилися дуже швидко. І відтоді його так і називали: «Чесний Авраам».

А коли хлопець виріс і змужнів, то став президентом Сполучених Штатів Америки – Авраамом Лінкольном, якого поважав увесь світ.

ПІДРОЗДІЛ 5 ОПЕРАТИВНА ГРУПА

Посилання: Луки 5; «Бажання віків», розділ «Ми знайшли Месію».

Пам'ятний текст: «Відійди від мене, бо я грішний чоловік, Господи!» (Луки 5:8).

Концепції для опрацювання:

(а) Ісус закликав Своїх учнів до служіння, щоб потім вони поширили Добру вістку про спасіння по всій планеті.

(б) Апостоли присвятили життя служінню Богу і людям. Багато з перших послідовників Христа були переслідувані.

(в) Церква була заснована на Самому Христі, Який є вічна Скеля.

Вступ до теми

- Проведіть бесіду з учнями про те, який клас можна вважати дружним.
- Учитель підсумовує: «Бути дружним класом – це мати схожі погляди на людські цінності. Дружний клас – це не тільки спільне дозвілля, а й уміння сприймати чужий біль як власний, вчасно прийти на допомогу, прагнення зупинити свого однокласника перед прірвою біди або від поганого вчинку, простягнувши йому руку. Дружний клас – це коли багато «я» зливаються в одне «ми».
- Учителю слід підготувати й показати дітям презентацію про 12 учнів Христа.
- Наприкінці поставити запитання: чи були учні дружними? Яка ідея їх об'єднувала? Чи змінилися характери учнів під впливом спілкування з Христом?

Матеріал для презентації

Першими учнями Ісуса Христа були: 1) Андрій, син Йони, брат Симона (Петра), 2) Іван, якого назвали пізніше Іван Богослов, брат Якова, 3) Симон (Петро), брат Андрія, син Йони, 4) Яків, син Зеведеїв, брат Івана, 5) Пилип, 6) Натанайл.

Відтоді, як Ісус почав проповідувати, за Ним ходило багато людей. Ісус вибрав Собі дванадцять учнів, щоб вони весь час були з Ним і щоб Він навчив їх всього. Окрім названих шести, учнями Ісуса були також:

7) Матвій, 8) Фома, 9) Яків, син Алфеїв, 10) Фадей, 11) Симон Кананіт, 12) Юда Іскаріотський, який пізніше зрадив Ісуса.

Усі учні Ісуса були простими людьми, друзями й учнями Ісуса Христа. Ісус посилав Своїх учнів проповідувати. Але часом вони сперечалися, хто з них більший і має сісти в Царстві Божому по праву руку Христа.

Андрій походив із Витсаїди, що в Галилеї. Як і більшість інших учнів Ісуса, Андрій був рибалкою. Ісус його першого закликав на служіння.

Спочатку Андрій був учнем Івана Хрестителя. Коли Предтеча повідомив йому, що з пустелі після сорокаденного посту прийшов Месія, Андрій, не вагаючись, вирушив слідом за Ісусом.

Він покликав і свого брата Петра. Деякий час Андрій з Петром продовжували займатися ще своїм ремеслом, але коли Ісус звелів їм стати «ловцями людей», вони відразу ж залишили свій дім, щоб назавжди бути разом з Ісусом.

Іван, брат Якова – апостол і євангеліст, якого назвали пізніше Іван Богослов. Іван близько спілкувався з Іваном Хрестителем і був його учнем. Потім Іван став одним із найулюбленіших учнів Ісуса. Іван – автор четвертого Євангелія, трьох послань і Об'явлення. Батько Іванів – Зеведей, рибалка з Галилеї.

Після чудової ловлі риби й після слів Ісуса про «ловців людей» Іван остаточно пішов за Христом. Він разом зі своїм братом Яковом був присутній при найважливіших подіях земного життя Ісуса, зокрема він був свідком воскресіння дочки Яіра, преображення на горі, сумував у Гефсиманському саду. Іван супроводжував Ісуса з воїнами у двір первосвященника й був присутній на засіданні синедріону.

Іван стояв біля хреста й отримав від Ісуса заповіт бути сином Його матері. Незадовго до вознесіння Ісуса Христа Іван перший впізнав Ісуса, сказавши Петрові: «Це ж Господь!» (Івана 21: 7).

Симон (Петро), брат Андрія, син Йони був родом із Витсаїди. До того часу, коли Андрій привів Петра до Ісуса Христа, його звали Симон. Ісус змінив його ім'я і став називати Петром, інколи називав Кіфою, що сирійською мовою теж означає «камінь».

Ісус дуже любив Петра, незважаючи на його дуже емоційний, поривчастий, невірноважений і непередбачливий характер. Петро намагався відмовляти Ісуса від прийняття ним страждань і смертних мук. Ісус не раз застерігав Петра від непродуманих й імпульсивних вчинків.

Коли Петро побачив, як Ісус спокійно йде поверх води, він ще більше увірував в Ісуса і попросив, щоб і він міг прийти до Ісуса по поверхні води, що й зробив Ісус.

У Гефсиманському саду, коли Юда, зрадивши Ісуса, привів солдатів, Петро витяг меч й відсік вухо слугі Каяфи. Ісус тут-таки зцілив вухо й застеріг Петра, що він тричі відречеться від Нього цієї ж ночі.

Разом з Яковом та Іваном Петро був свідком преображення Ісуса Христа.

Після воскресіння та вознесіння Ісуса Христа Петро розпочав свою місіонерську діяльність.

Яків Зеведеїв. Серед 12 апостолів були два Якова: син Зеведеїв і син Алфеїв. Яків – син Зеведеїв і брат Івана. Коли Яків почув заклик Ісуса, він відразу залишив свої рибачькі сітки і дім, щоб піти за Ісусом.

Яків Зеведеїв був свідком багатьох важливих подій земного життя Ісуса Христа. Він бачив преображення Ісуса Христа, зцілення тещі Петра, воскресіння дочки Яіра. Яків був зі всіма апостолами під час Тайної вечері і в Гефсиманському саду.

Яків, син Зеведеїв, перший серед апостолів помер за Ісуса Христа. Ірод Агрипа звелів вбити Якова Зеведеєва мечем.

Пилип – один із дванадцяти апостолів Ісуса Христа. Про його життєвий шлях нам відомо дуже мало. Він родом із Витсаїди, тобто з одного міста з Андрієм та Петром. Коли Господь покликав Пилипа йти з Ним, то він без вагань пішов з Ісусом.

Про Пилипа згадується під час одного чуда Ісуса – нагодування кількох тисяч людей п'ятьма хлібинами і двома рибами.

Натанаїл. Натанаїл народився в Кані Галилейській. Якраз там Ісус звершив Своє перше чудо. Коли Христос був у цьому місті, то зупинявся Він у домі Натанаїла.

Ісус любив Натанаїла за те, що в устах його не було жодного лукавства. Ісус, уперше побачивши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: «Ось справжній ізраїльтянин, у якому немає підступу!» (Івана 1: 47).

Натанаїл був одним із тих, кому Христос явився після воскресіння. Тоді з Натанаїлом були Симон Петро, Хома, обидва сини Зеведеєві, та двоє інших учнів Його.

Матвій. Неподазік від Капернаума проходив Ісус зі Своїми учнями і побачив Матвія, який збирав мито. Побачивши Ісуса, Матвій запросив Його з учнями до свого дому на трапезу. Це сильно обурило фарисеїв, які вороже ставилися до Ісуса. Ісус покликав Матвія за Собою, і той погодився. Тоді народ зневажав митарів, і навіть учні Ісуса були здивовані, коли Ісус покликав Матвія за Собою.

Фома. За характером своїм Фома був схожий на Пилипа. Але на відміну від Пилипа, Фома відрізнявся схильністю до сумнівів і розсудливого аналізу. У ньому була якась дитячість, простота, щирість і простодушність.

Коли Ісус явився своїм апостолам після воскресіння, Фома не вірив у це, сумнівався, аж доки не доторкнувся до Ісусових ран.

Яків Алфеїв. Серед 12 апостолів були два Якова: син Зеведеїв і син Алфеїв. Яків Алфеїв щиро вірив у Ісуса й постраждав за віру.

Фадей. Фадей – один із дванадцяти апостолів Ісуса Христа. Про його життя і діяльність відомо мало.

Симон Кананіт. Симону, на відміну від Симона-Петра, дали прізвище Кананіт. Він був родом із Кани, тому й називали його Кананіт. Його називали ще Симон Зілот.

Юда Іскаріотський. Юда Іскаріотський – один із дванадцяти апостолів. Став зрадником. Народився Юда Іскаріотський у м. Каріоті, від якого пішла назва Іскаріотський. Він був сином Симона.

Після того як Ісус Христос вибрав усіх дванадцять учнів, Юді Іскаріотському доручили носити при собі дерев'яну скриньку, до якої кидали пожертви.

Коли Марія, сестра Лазаря, змащувала ноги Ісуса миром, то Юда Іскаріотський висловився, що не варто тратити дорогоцінне миро. Це вже вказувало на його скупість, користолюбство, жадність і зажерливість. Ця риса й привела до того, що він за 30 срібняків зрадив свого Господа і Учителя. У Гефсиманському саду Юда лицемірним поцілунком видав Ісуса в руки ворогів.

Після того Юда Іскаріотський побачив, як, немов злочинця, Ісуса тягали із суду в суд, але вже неможливо було нічого повернути назад.

Юда Іскаріотський пішов до первосвященників і старійшин та віддав їм ці 30 срібняків.

Юда прийшов у храм до первосвященників і старійшин та сказав: «Згрішив я, бо зрадив кров невинну».

А йому відповіли: «А що нам до того? Дивись сам». Тоді кинув він срібняки в храм, і, вийшовши із храму, пішов і повісився.

Освітня стратегія

Запишіть на дошці визначення: «Команда – це група людей, яка працює разом для досягнення спільної мети».

Поділіть клас на групи й запропонуйте їм командне завдання, щоб вони вчилися злагоджено взаємодіяти. Наприклад, вирізати з газети необхідні літери і, розмістивши в потрібному порядку, утворити фразу: «Отож ідіть і навчіть усі народи». Потім наклейте їх на аркуш паперу.

Цікаві факти:

- Слово «апостол» походить від грецького «apostolos» і означає «посланець».
- Якова та Івана називали «синами грому».
- Серед фразеологізмів української мови є «Поцілунок Юди». Він символізує зрадництво та лицемірство. Його вживають, коли йдеться про людей, які за дружною приховують ворожість.

Завдання для учнів

- ① Знайдіть друга і разом складіть план, як говорити про Ісуса друзям, які ще не прийняли Його як свого Спасителя.
- ② Застосуйте учнівство на практиці у вашому домі та запропонуйте навести лад в оселі чи мити посуд цілий тиждень, якщо ви зазвичай цього не робите.
- ③ Створіть «галерею сучасних учнів». Зробіть «рамки» для фотографій дітей, людей з вашої церкви чи інших християн, яких ви знаєте, і напишіть під кожною рамкою, чому ви вважаєте цю людину сучасним учнем Христа. Цей проєкт можна виконувати групою.
- ④ Запропонуйте учням подумати над висловом Ніка Вуйчича: «Якщо Бог може використати людину без рук і ніг, щоб вона могла стати Його руками і ногами, то Він, безумовно, використає кожне серце, яке прагне служити».

Історія НЕ ЗУПИНЯЙТЕСЯ

Якщо в нас є віра й мужність, то невдача стане лише одним кроком на шляху до успіху.

Еліас Хоу багато років працював над ідеєю створення швейної машини. Він укотре намагався створити таку модель, яка могла б працювати, і нарешті 1845 року йому вдалося пошити собі костюм на першій у світі швейній машині.

Багато років Олександр Грем Белл намагався сконструювати телефон, доки не досяг успіху 1870 року.

Томас А. Едісон неодноразово зазнавав поразки, перш ніж 1879 року зміг придумати й запропонувати світові першу лампу розжарювання.

Навіть якщо у вас щось не виходить, не переставайте пробувати ще раз. Виправляйте помилки і робіть наступний крок по сходинках у Небо.

Єдина невдача, яка може вас спіткати, – зупинка на шляху до мети. Не зупиняйтеся! Усвідомте, чого навчила вас така невдача, і рухайтесь далі. На кожній сходинці з вами буде Бог.

РОЗДІЛ 2

ДИВОВИЖНІ ІСТОРІЇ

ПІДРОЗДІЛ 1

ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД МОЖЕ БУТИ ОМАНЛИВИМ

Посилання: Матв.7; Луки 6 :37-42; «Бажання віків», розділ «Нагірна проповідь».

Пам'ятний вірш: «Не судіть, щоб і вас не судили, бо яким судом судите, таким будуть судити і вас; і якою мірою міряєте, такою буде відміряно і вам» (Матв. 7:1).

Концепції для опрацювання:

(а) Ісус навчає, що ми не повинні засуджувати інших, тому що це справа Бога. Адже всі ми грішні, у всіх є свої недоліки, отож не слід поспішати засуджувати одне одного.

(б) У Христі ми маємо єдиний приклад ідеального характеру.

Вступ до теми

Обговорення за «круглим столом»

Запитання:

- ✓ Як ви ставитеся до критики?
- ✓ Чи критикуєте ви інших?
- ✓ Яку критику ви вважаєте конструктивною?
- ✓ Чи часто ви поспішаєте з висновками?
- ✓ Якими були дії Христа щодо тих, хто помилявся і падав?
- ✓ Назвіть біблійних героїв, які засуджували інших та їхні вчинки.

«НЕ СУДІТЬ, ЩОБ І ВАС НЕ СУДИЛИ»

Христос рідко збирав Своїх учнів, щоб Його слова слухали тільки вони. Він не обирав Своїми слухачами лише тих, котрі знали істину. Його справа полягала в тому, щоб досягти сердець багатьох, котрі перебували в незнанні й омані.

Христос проголосив Нагірну проповідь, котра призначалася насамперед учням, проте була проголошена в присутності багатьох людей. Після посвячення апостолів Ісус прийшов з ними на берег моря.

Багато цінних духовних порад дав Христос того дня людям. Ми сьогодні поговоримо про одну з них. «Не судіть, щоб і вас не судили». Не слід вважати себе кращими за інших і ставати їхніми суддями. Оскільки ніхто не може знати мотивів учинків людей, то не має права їх судити. Критикуючи інших, ви виносите вирок собі, бо виявляєте себе спільниками обвинувача усіх часів – сатани.

Суворий і непримиренний дух критики, властивий фарисеям, є гріхом, який спричиняє найгірші наслідки. Там, де в релігійному житті відсутня любов, там немає і Христа. Хто намагається постійно знаходити помилки інших, до такої людини Ісус звертається зі словами: «Лицеміре, ви-йми спершу колоду з ока твого, і тоді побачиш, як виїняти скалку з ока брата твого».

- **Осудження.** Гордий фарисей під час молитви в храмі вважав митаря великим грішником; приятелі багатостраждального Йова думали, що Бог покарав його за великі гріхи. Тільки один Господь знає людське серце, тому тільки Він має право судити кожного.
- **Підозрювання.** Буває так, що хтось підозрює когось у якомусь недоброму вчинку, не маючи підстав. Підозрюючи, можна легко помилитися й завдати комусь великої шкоди.

Освітня стратегія

Застосуйте прийом, відомий як «Текст, написаний усіма». Після пояснення уроку передайте учням аркуш паперу з таким реченням: «Я не засуджуватиму інших, тому що...» Кожен учень має написати коротке речення на вказану тему так, щоб наступний не бачив попередні (потрібно загортати аркуш з кожним наступним написаним реченням). Прочитайте текст перед класом, щоб побачити результат.

Цікаві факти:

- В українській мові є фразеологізм: Не судить – і судимі не будете – на основі Матвія 7:1-2: «Не судить, щоб і вас не судили; бо яким судом судите, таким і вас будуть судити, і якою мірою міряєте, такою буде відміряно і вам».
- Фарисей – це послідовник однієї з трьох релігійно-політичних течій, що існували в Юдеї з середини 2 ст. до н. е. до 70-х рр. 1 ст. н. е. серед торгово-ремісничих верств, які відзначалися фанатизмом та надмірною увагою до зовнішніх проявів релігійності.

Історія

ПОСПІШНІ ВИСНОВКИ

Розповім вам історію про те, як інколи ми помиляємося щодо вчинків людей, засуджуємо їх і робимо поспішні висновки.

Хоч уже проминули роки, але я не забуду тієї щирої розмови зі своїм учнем...

Отже, почався урок української мови в одній зі шкіл Києва. Це був урок розвитку зв'язного мовлення, на якому учні мали написати листа своїм рідним або друзям. Як учитель, я розповіла про основні правила написання листів, про вимоги до їх оформлення. Роздала аркуші паперу, і діти почали писати. Але не всі. Один учень на ім'я Дмитро опустив голову, кудись задумливо дивився, але не брався за роботу.

Минуло хвилин десять. Учні завзято писали листи своїм мамам, татам, бабусям і дідусям, хтось розповідав у листі про себе другу чи подрузі. Лише Дмитро сидів непорушно, сумно вдивляючись удалину.

Я нагадала йому про те, що час спливає і до кінця уроку потрібно завершити роботу над листом. Хлопчик вислухав пораду, але роботу й далі не розпочинав.

До завершення уроку залишилося 10 хвилин. Аркуш паперу на столі Дмитра залишався порожнім, ручка самотньо лежала поруч... Я попередила хлопця, що в разі невиконання роботи він отримає двійку. Дмитро із сумом опустив голову, але до ручки так і не доторкнувся.

І ось задзвенів дзвінок, сповіщаючи усіх про перерву. Учні підходили до мого столу, здавали роботи. А Дмитро сидів на своєму місці, так і не написавши жодного рядка. Я попросила учнів здати свої аркуші й вийти всім із кабінету, окрім Дмитра.

Коли ми залишилися в кабінеті удвох, я підійшла і сіла за парту, попереду Дмитра. Мене переповнювало обурення. Висловлюючи своє невдоволення, я запитала:

– Дмитре, чому ти не написав сьогодні листа своїм рідним? Ти розумієш, що мені доведеться поставити тобі двійку за письмову роботу?

Хлопчик мовчав. Тому я продовжила:

– Невже ти не міг написати листа своїй мамі?

– Мою маму позбавили батьківських прав... – тихо промовив Дмитро.
 – А батькові чому не написав? – уже тихіше запитала я.
 – Батько в тюрмі... – сумно відповів Дмитро.
 – Ну а бабусі? – зі співчуттям у голосі промовила я.
 – У мене не рідна бабуся, а опікун. Вона мене не любить...
 – Дмитре, може, треба було написати листа комусь із однокласників? У тебе ж є тут друзі?
 – Немає в мене в класі друзів... – сумно промовив хлопець.
 У мене серце стиснулося, я відчула біль дитини, яка сиділа біля мене. Так хотілося йому чимось допомогти. І я запропонувала:
 – А напиши листа мені. Я б хотіла стати твоїм другом. Ти не проти? Напишеш?
 Дмитро кивнув головою, в очах зажевріла якась надія.
 Упродовж перерви Дмитро писав мені листа, а я сиділа поруч і співчутливо дивилася на дитину, яка зазнала так багато горя у своєму житті.
 А я ледь не поставила цій дитині двійку за роботу... Ніколи не поспішаймо робити висновки!

Інна Джердж

ПІДРОЗДІЛ 2 ОПЕРАЦІЯ ПОРЯТУНКУ

Посилання: Луки 15; «Наочні уроки Христа», розділи «Він приймає грішників»; «Пропав – і знайшовся».

Пам'ятний вірш: «Кажу вам, що за одного грішника, який кається, радість на небі буде більша, ніж за дев'яносто дев'ятьма праведниками, які не потребують покаєння» (Луки 15:7).

Концепції для опрацювання:

- (а) Душі, які приходили до Ісуса, відчували в Його присутності, що навіть для них є порятунок із безодні гріха.
- (б) Жодна із овець Божої отари не забута, жодна не залишена без допомоги.
- (в) Кожна душа, хоч і зіпсована гріхом, в очах Божих вважається дорогоцінною.
- (г) Притчі про загублену вівцю, загублені драхму та блудного сина яскраво змальовують Божу співчутливу любов до тих, хто віддалився від Нього.

Вступ до теми

- Заздалегідь домовтеся з учнями, щоб проілюструвати притчі Ісуса Христа. Ведучий читає Луки 15, а діти відтворюють описані там події.

ВІН ПРИЙМАЄ ГРІШНИКІВ

Коли «митники та грішники» збиралися навколо Христа, рабини висловлювали своє невдоволення: «Він грішників приймає і з ними їсть». Душі, які приходили до Ісуса, відчували в Його присутності, що навіть для них є порятунок із безодні гріха. Фарисеї залишали для них тільки презирство і засудження, Христос вітав їх як Божих дітей, розлучених із батьківським домом. Що далі вони відійшли, то наполегливішим було Його прагнення спасти їх.

Вівця, що відбилася від отари, – це найбільш безпорадна істота. Так само і людина, що відійшла від Бога. Якщо Божественна любов не прийде їй на допомогу, вона ніколи не зможе знайти дороги до Бога.

Пастир, що виявив пропажу одної зі своїх овець, не споглядає безтурботно отару. Залишаючи 99 овець у кошарі, він вирушає на пошуки тієї, що відбилася. Він докладно усе зусиль, аби знайти цю одну загублену овечку.

«Загублена драхма»

На сході хати бідняків переважно мали лише одну кімнату, часто без вікон, а отже, темну. Кімнату рідко замітали, і монета, що впала на підлогу, швидко вкрилася пилом та сміттям. Аби знайти її, потрібно було навіть удень запалити світильника і старанно замести хату.

Зазвичай посаг нареченої складався зі срібних монет, які вона старанно зберігала як найцінніший набуток, щоб згодом передати їх своїм дочкам. Утрата однієї з таких монет вважалася неабиякою бідою, а її повернення було причиною великої радості, яку охоче поділяли сусіди.

Монета хоч і лежить серед пилу і сміття, залишається сріблом. Як монета несе на собі зображення й напис влади, так і людина від її створення несе образ та напис Бога. Хоч загубилася лише одна драхма, жінка не припиняє своїх зусиль, доки не знайде її.

«Пропав – і знайшовся»

Молодшому синові набридло виконувати правила батьківського дому. Він вважав, що його свобода обмежена. Батьківські любов і турбота щодо нього не були належно оцінені, і він вирішив іти за нахилами свого серця.

Цей юнак не визнавав жодних зобов'язань щодо батька і не висловлював своєї вдячності, на томість заявив про своє синівське право на частину батьківського майна.

Одержавши свою спадщину, син іде подалі від батьківського дому. Маючи багато грошей і свободу робити те, що заманеться, він тішиться, що здійснилося бажання його серця. Розбещені друзі допомагають йому опускатися на дно гріха. Та майно батька цей син швидко розтратив.

У тій країні настав великий голод, юнак починає бідувати; він пристає до одного з громадян, а той посилає його на свої поля пасти свиней. З веселої компанії, яка оточувала його в безжурні дні, їла й пила за його рахунок, не залишилося нікого, хто міг би йому допомогти.

Син вирішив визнати свою провину перед батьком. Ця молода людина залишає стада свиней, стручки і звертає свій погляд додому.

Коли син ще був далеко, батько впізнав його, побіг, кинувся на шию, довго тримаючи в палих ніжних обіймах. Батько наказав слугам принести найкращий одяг, перстень, бо «син був мертвий – і ожив, пропадав – і знайшовся».

Освітня стратегія

Напишіть три основні ідеї цього уроку на дошці, пояснюючи кожен. Завершивши пояснення, виберіть основні тези уроку та попросіть учнів мовчки прочитати їх і пояснити їхнє значення.

Цікаві факти

- **Драхма** (давньогрецька δραχμή – букв. – "жменя"): вагова й грошова одиниця в Стародавній Греції (від 4 до 7 г).
- **Митник** (грец. τελώνης) – збирач податків. У римлян багаті та почесні мужі, зазвичай римського дворянського походження за відому плату на певну кількість років отримували в римського уряду право на збирання податку в якій-небудь римській провінції. На митних заставах вони ставили своїх чиновників, які і стягували з населення мита для них. Ці підлеглі чиновники називаються в Новому Завіті – митарями; вони були або римлянами, або уродженцями цієї країни. Їхнє становище та діяльність робили їх людьми підозрілими, тому вони згадуються разом із грішниками, блудницями та язичниками.

Історія

Пилип грався м'ячем на вулиці в тіні широкого дерева, коли почув голос свого батька: «Пилипе, лягай на живіт і повзи до мене якнайшвидше».

Хлопець не знав, чому батько просить його зробити це, але він одразу перестав грати й виконав прохання батька. Він ліг на землю і поповз щосили. Коли Пилип проповз половину шляху, батько знову гукнув його: «Добре, Пилипе. Ти можеш піднятися та решту пробігти».

Схопившись на ноги, Пилип побіг до батька.

– Що трапилося? – запитав він. – Усе гаразд?

– Обернися назад, – відповів батько. – Подивися на дерево, під яким ти грав.

Очі Пилипа округлилися, коли він зрозумів, якої небезпеки йому вдалося уникнути. Величезна п'ятиметрова змія звисала з гілки саме над тим місцем, де він щойно грав.

– Я радий, що ти одразу ж послухався мене, сину, – похвалив його батько.

Досі перебуваючи в шоці, Пилип кивнув головою. Хтозна, що сталося б, якби хлопчик залишився під деревом. Його беззаперечний послух урятував йому життя.

Якби ви були на місці Пилипа, чи лягли б ви відразу на землю і поповзли б щосили?

Послух батькам – цінна риса. Вони люблять вас і бажають вам найкращого.

ПІДРОЗДІЛ 3

МРІЙТЕ ПРО НЕМОЖЛИВЕ

Посилання: Матвія 25:13-30; «Наочні уроки Христа», розділ «Таланти».

Пам'ятний вірш: «Гаразд, рабе добрий і вірний! У малому був ти вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість свого пана!» (Матв. 25:21).

Концепції для опрацювання:

(а) Час потрібно використовувати для наполегливої праці, а не витратити в марній бездіяльності.

(б) Христос доручає Своїм слугам «Своє майно», тобто те, що необхідно використати для Нього.

(в) Кожен повинен співпрацювати з Христом у справі спасіння душ.

Вступ до теми

- Написати на дошці арифметичні дії: $5+5=10$; $2+2=4$; $1+0=1$. Доручити учню заздалегідь підготувати презентацію на тему «Таланти» (Матв. 25: 13-30).
- Нехай учні уважно послухають притчу про таланти і здогадаються, що означають ці математичні дії.
 - ✓ 1 слуга – $5+5=10$;
 - ✓ 2 слуга – $2+2=4$;
 - ✓ 3 слуга – $1+0=1$.
- Поміркувати: чого навчає притча?

ТАЛАНТИ

Чоловік, що вирушає в далеку дорогу, уособлює Христа, Котрий невдовзі мав відійти із Землі на Небо. «Раби», або слуги», у цій притчі символізують послідовників Христа. Той, хто отримав п'ять талантів, використав їх для справи і набув на них ще п'ять талантів. Так само вчинив і той, хто отримав два таланти, набувши на них ще два. Той, хто отримав один, не виявив бажання трудитися, пішов і закопав його в землю, і сховав срібло господаря свого.

Після тривалого часу повернувся господар рабів своїх і вимагав від них звіту. Той, хто отримав п'ять талантів, приніс ще п'ять і, підійшовши до нього, сказав: «Пане, п'ять талантів ти мені передав. Ось ще п'ять талантів, які я придбав».

Господар сказав йому: «Гаразд, рабе добрий і вірний! У малому був ти вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість свого пана».

Підійшов і той, який одержав два таланти, і сказав: «Пане, два таланти ти мені передав. Ось ще два таланти я заробив!»

Сказав йому пан: «Гаразд, рабе добрий і вірний! У малому ти був вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість свого пана».

Підійшов і той, який одержав один талант, і сказав: «Пане, знав Я тебе, що ти жорстока людина, жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсипав. Я, побоявшись, пішов і сховав твій талант у землю. Ось, бери своє!»

У відповідь його пан сказав йому: «Злий і лінивий рабе! То ти знав, що я жну, де не сіяв, і збираю, де не розсипав. Треба тобі було тобі віддати мої гроші торговцям, і тепер я взяв би своє з прибутком. Тож візьміть у нього талант і дайте тому, хто має десять талантів. Адже кожному, хто має, дано буде, і матиме ще більше, а від того, який не має, буде забране і те, що має. А нікчемного раба викиньте в зовнішню темряву; там буде плач і скрегіт зубів».

Ця притча означає: усі люди отримують від Господа різні дари, як-от: життя, здоров'я, силу, здібності, дари Святого Духа, життєві блага тощо, щоб цими дарами служити Богу і ближнім. Усі люди – власність Господа. Усі покликані служити Йому, а великого судного дня від кожного вимагатиметься дати звіт про те, як він відгукнувся на цей заклик.

Освітня стратегія

Нехай учні поміркують над змістом притчі і напишуть есе «Яким слугою я хотів би бути і чому».

Цікаві факти

- Біблійні грошові одиниці – близькосхідні, давньогрецькі, давньоримські та інші античні монети, рахункові грошові одиниці та одиниці виміру маси, що стали грошима, згадані в тексті Біблії. Серед них талант, міна, сикль, гера (останні дві дали назву сучасній національній валюті Ізраїлю та його розмінній грошовій одиниці – відповідно, шекелю та агорі), а також денарій, драхма, лепта – назви, які з невеликими змінами в написанні досі носять або донедавна мають національні валюти та розмінні грошові одиниці Греції, Македонії, Вірменії, Марокко, Йорданії, Таджикистану та десятка інших країн.
- Талант – найбільша єврейська одиниця ваги і грошова одиниця. Дорівнювала 34,2 кг. Грецький талант був менший і важив приблизно 20,4 кг.
- Шекель або сикль (від давньоєврейського שָׁקַל saqal – "зважувати") – 11,4 грами, давня міра ваги, що використовувалася протягом тисяч років спочатку в Межиріччі, а потім і на всьому Близькому Сході, зокрема і євреями (саме тому так зараз називається валюта Ізраїлю).

3 історії грошей

Карбованої монети в стародавніх євреїв не було аж до 350 року до Різдва Христового, коли Юдея певний час карбувала власні гроші. Прадавні народи торговельні відносини здійснювали шляхом натурального обміну. Згодом ціннісну вартість товарів почали ототожнювати з певним ваговим еквівалентом дорогоцінних металів, що й виконували функцію грошей. Саме тому старозавітні назви грошей здебільшого збігаються з біблійними мірами ваги. Шматки золота, срібла чи їхніх сплавів, що були в обігу, мали досить точно визначену вагу й легко систематизувалися. Щоб міра ваги була законною та контролювалася, біля скинії (храму) встановлювали еталонні ваги та гирі, у повсякденній торгівлі використовували власні ваги, що їх постійно носили при собі.

Основною старозавітною одиницею ваги був шекель, що в буквальному перекладі з івриту означає – «вага». Пів шекеля мав назву «бека» (івр. – «уламок»), його чверть – «зуза», а десята частина – «гера». П'ятдесят, інколи шістдесят, шекелів дорівнювали мане (у біблійному перекладі – «міна»). Саме від назви цієї одиниці ваги походить сучасне слово монета, а ще – відоме англійське money. Шістдесят мане становили киккар (івр. – «круглий»; імовірно, у ті часи гирі мали таку форму), що в Біблії зветься талантом. У старозавітній Палестині міри ваги мали за основу шістдесятичну систему. Однак точно перевести давньоєврейську вагу в сучасну систему одиниць практично неможливо. Крім того, у різних металах та сама міра ваги вира-

жалася по-іншому. Наприклад, талант золота не відповідав таланту срібла, мідна мане була важчою за срібну. Навіть нині сучасні дослідники Біблії не можуть дійти згоди щодо тогочасних систем ваги. Одні вчені вважають, що вага таланта становила 26—35 кг, дехто визначає точніше – 20,5 кг.

Найвагомішою із грецьких монет вважалася драхма (гр. – «жменя») – срібна монета, що приблизно дорівнювала римському динарію. Драхма, або римський динарій, були поденною платнею воїна чи робітника та сумою податку з душі, яку юдеї сплачували римлянам.

Не втрачені таланти

Бен Карсон, який був бідним юнаком, ріс без батька, отримував низькі оцінки в школі, зараз є одним із найвідоміших дитячих нейрохірургів у світі. Завдяки підбадьоренню матері та допомозі Бога він змінив деякі свої звички, перестав дивитися телевізор і почав читати кілька книжок на тиждень. Хлопець зрозумів: якщо вчитиметься, то зможе покращити свої оцінки. І йому це вдалося. Він відкрив свій талант до науки. Докладаючи зусиль, юнак отримав стипендію, з якою зміг закінчити навчання в медичному закладі. Він мріяв про неможливе, прагнув, і Бог винагородив його!

ПІДРОЗДІЛ 4 ЛЮБІТЬ ТИХ, ХТО ПОРЯД

Посилання: Луки 10: 25-37; «Наочні уроки Христа», розділ «Хто є моїм ближнім?»

Пам'ятний вірш: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і ближнього свого, як самого себе» (Луки 10:27).

Концепції для опрацювання:

- (а) Наш ближній – кожна людина, котра потребує нашої допомоги.
- (б) Бог не визнає жодних національних, расових чи кастових відмінностей. Він – Творець усього людства. Він прийшов зруйнувати будь-яку стіну розділення та відчинити всі відділення храму, щоб кожна душа мала вільний доступ до Бога.
- (в) Серце, у якому перебуває Христос, не може бути позбавлене любові.

Вступ до теми

- **Бесіда.** Обговоріть з учнями ситуації:
 1. Прогулюючись вулицею міста, ви побачили людину, яка лежить на тротуарі й потребує медичної допомоги. Якими будуть ваші дії?
 2. Ви стали свідком боулінгу однокласника. Школяр страждає від застосування щодо нього фізичної сили. Якими будуть ваші дії?
 3. Ви бачите людину – безхатка, який просить купити йому хліба. Що ви відповісте?

«ХТО Є МОЇМ БЛИЖНІМ?»

Питання: «Хто є моїм ближнім?» викликало серед юдеїв нескінченні суперечки. Вони не мали жодних сумнівів щодо язичників і самарійців. Це були чужинці, вороги. Але як розмежувати людей своєї нації та різних класів суспільства? Кого священники, рабини, старійшини мають вважати за ближніх?

На це запитання Христос відповів притчею про доброго самарійця.

«Один чоловік ішов з Єрусалима в Єрихон і потрапив до рук розбійників, які його пограбували й завдали йому ран, та відійшли, залишивши його ледь живим. Та випадково тією дорогою

проходив один священник і, побачивши його, обминув; так само і левіт, прийшовши на те місце, поглянув – і оминув. А якийсь самарієць, проходячи, підійшов до нього і, побачивши, змилюсердився. Він підійшов, перев'язав його рани, поливши на них олії та вина, посадив його на худобину, привіз до гостиниці й подбав про нього. А другого дня, [як відходив], вийняв два динарії, дав власникові гостиниці та сказав: Подбай про нього, а якщо більше витратиш, то віддам тобі, коли повертатимуся. Кого з цих трьох ти вважаєш ближнім тому, який попався розбійникам? Він відповів: Того, хто змилюсердився над ним! Тож сказав йому Ісус: Іди і ти чини так само».

Якби ви знайшли побитого чоловіка, що б ви зробили?

Юдеї і самаряни (самарійці) дуже відрізнялися своїми релігійними віруваннями, особливо в питанні істинного поклоніння Богові. Фарисеї не говорили про самарян нічого доброго, лише посилали на їхню адресу найгірші прокляття. Священник і левіт знехтували покладеним на них обов'язком, залишивши самарійцеві, котрого ненавиділи й зневажали, можливість послужити їхньому ж співвітчизнику.

Самарієць виконав повеління: «Люби ближнього свого, як самого себе», довівши, що був більш релігійною людиною за своїх зневажників. Ризикуючи власним життям, він поставився до пораненого як до свого брата. Цей самарієць зображає Христа. Наш Спаситель виявив до нас любов, з якою не може зрівнятися жодна людська любов. Христос помер, аби спасти нас!

Освітня стратегія

Аналізуючи вищевказану притчу, необхідно згадати випадки зі свого життя, коли ви опинялися на місці доброго самарійця. Чи завжди вдавалося діяти, як він? Які позитивні наслідки ваших дій ви зауважували?

Цікаві факти

- Самаряни походили з азійських колоністів, привезених у ці місця асирійцями наприкінці VIII століття до н. е. Вони змішалися з єврейськими бідняками, що там залишалися. Згідно з юдейською традицією, самаряни – нащадки гутіїв (у Йосипа Флавія – хуфейці), переселених Ассирією на територію колишнього Ізраїльського царства і таких, що незабаром прийняли юдаїзм від своїх сусідів юдеїв.
- Назва народу й позначення всієї території – Самарія – походить від назви останньої столиці Ізраїльського царства, заснованої царем Омрі і зруйнованої Ассирією.

Історія

ПРИЄМНИЙ ПОДАРУНОК

Настя зі своїми батьками жила в невеличкому містечку. Щодня дорогою до школи їй з подругами доводилося проходити повз занедбаний будинок. Подвір'я заросло бур'янами, тин повалився. У містечку ширилися чутки, що в будинку живе зла жінка. Тому діти намагалися обминати хатину, щоб не зустрітися з господинею.

Одного разу трапилося так, що Настя поверталася додому сама. Хмари вкрили небо, вітер посилювався, і пішов дощ. Дівчинку огорнув страх. Подумки попросивши Божої охорони, дівчинка постукала в двері.

– Кого ще там принесло?

– Бабусю, це я, Настя. Пустіть мене, бо на дворі сильний дощ.

Двері відчинилися, і Настя побачила неохайно вдягнену жінку. Дівчинка несміливо увійшла. Звикнувши до темряви, дівчинка зауважила безлад, який усюди панував. Трохи помовчавши, Настя запитала:

– Бабусю, а чому у вас такі брудні вікна?

– А що тобі до того? – буркнула жінка.

У Насті промайнула думка допомогти бабусі.

Дош ушух. Виходячи, дівчинка запитала:

– А можна я буду до вас приходити?

– Зі мною вже давно ніхто не хоче спілкуватися. Хочеш – приходи.

Мама Насті підтримала добре бажання доньки. Після уроків дівчинка поспішала до бабусі, щоб принести їй гостинець. Бабуся радо зустріла дівчинку, Настя дізналася, що її звати Марія Іванівна. Вони довго спілкувалися.

Тепер щодня Настя приходила до жінки, яка називала її «моє сонечко», допомагала їй.

Якось дівчинка принесла бабусі вазон і сказала, що її сім'я переїжджає до іншого міста. Жінка з вдячністю взяла подарунок. Розчулила стареньку доброта дівчинки.

Іншими очима вона подивилася на життя. Жінка навела лад у хатині, на подвір'ї...

Через два роки Настя проїздом була в тому місті, їй захотілося побачити стареньку.

Підійшовши до будинку, вона зупинилася. Хатинка була гарно побілена, навколо цвіли красиві квіти. Дівчинка подумала, що, напевно, старенька померла, а будинок продали.

З дому вийшла гарно одягнена жінка. Це була Марія Іванівна. Здивуванню і радості не було меж! Жінка раділа зустрічі з дівчинкою, яка вселила в її серце надію, віру і бажання жити.

Мирослава Гайсан

УРОК 5

ЦІННІСТЬ РЕЧЕЙ

Посилання: Луки 12:13-21; «Наочні уроки Христа», розділ «Надбання, що стало втратою».

Пам'ятний вірш: «Глядіть і стережіться всякої зажерливості, бо не від надміру багатства залежить життя людини» (Луки 12:15).

Концепції для опрацювання:

- (а) У притчі про нерозумного багача Христос показав безумство тих, хто цілковито зосереджується на світському.
- (б) Мудрість цього світу є безумством у Бога. Жити лише для себе – означає загинути.
- (в) Дух Христа – віддавати, жертвувати собою заради добра інших.

Вступ до теми

- Припустімо, що дуже багатий бізнесмен вирішив надати вам стипендію на навчання за кордоном. Він не любить необдумано витратити свої гроші. Отож робить інвестиції, тому що хоче, щоб ви працювали з ним у майбутньому. Він просить вас написати резюме про себе, зокрема те, що вам подобається, а що ні, розташувавши все це в порядку зменшення важливості (від 1 до 10); десять пунктів, запропонованих ним (1 – те, що вам подобається найбільше, а 10 – те, що вас цікавить найменше).

Ось ці пункти. Пронумеруйте їх:

- ✓ Грати і гуляти.
- ✓ Насамперед любити Бога.
- ✓ Отримати високі бали з усіх предметів.
- ✓ Бути відомим і популярним.
- ✓ Мати рахунки в швейцарських банках.
- ✓ Бути чемпіоном світу з якогось виду спорту.
- ✓ Любити інших.
- ✓ Мати владу і престиж.

- ✓ Робити те, що вам подобається.
- ✓ Мати хорошу сім'ю.

Яким був би ваш список? Якби Ісус прокоментував найважливіше у вашому житті, що б Він сказав?

НАДБАННЯ, ЩО СТАЛО ВТРАТОЮ

Одного разу, коли Христос навчав, як і завжди, навколо Нього, крім Його учнів, зібралися ще й інші люди. Багато хто зі слухачів бажав отримати небесну благодать лише для задоволення власних егоїстичних прагнень.

До Христа підійшов чоловік і сказав: «Учителю, скажи моєму братові, щоб він розділив зі мною спадщину, яку залишив нам мій батько». Учитель відповів: «Хто поставив Мене суддею чи розподілювачем між вами?»

Цією відповіддю Ісус показав, що Він прийшов не розділяти, а об'єднувати і примиряти.

Але на цьому історія не закінчується. Ісус любив використовувати кожну нагоду, щоб навчити людей жити краще, тому Він розповів їм історію про нерозумного багача (Луки 12:13-21).

У цій притчі Христос показав безумство тих, хто цілковито зосереджується на світському. Багач одержав усе від Бога. Сонцю було дозволено світити над його нивою, бо його проміння сяє для праведних і неправедних. Небесні дощі посилаються також на злих і добрих. Завдяки господній силі рослини зростали й цвіли і поля рясно зародили. Багач навіть розгубився, не знаючи, що робити з таким урожаєм. Його клуні були переповнені, і він не мав де подіти решти врожаю. Цей чоловік не думав про Бога, від Котрого прийшли всі ці блага. Він не зрозумів, що Бог зробив Його управителем Свого добра, аби він міг допомагати нужденним. Та багач дбав лише про власний добробут, бачив, що його майбутнє цілком забезпечене і йому нічого не залишається, як тільки зберігати своє добро і насолоджуватися плодами власної праці. А Господь складав зовсім інші плани. До цього нерозумного управителя було послано вістку: «Нерозумний, цієї ночі душу твою зажадають від тебе! А те, що ти приготував, кому воно буде? Так буває з тим, хто збирає для себе, але не багатіє для Бога».

Освітня стратегія

Знайти разом з учнями в Приповідях вислови про багатство. Простежити, до чого воно часом приводить. Знайти приповіді про мудрість. Яку людину можна назвати по-справжньому мудрою? Пояснити Прип. 22:1: «Добре ім'я краще за велике багатство, – бо добра репутація краща за срібло й золото».

Допомогти учням скласти таблицю життєвих пріоритетів людини в житті. Обговорити їх.

Цікаві факти

- Є люди матеріально багаті, а є духовно багаті. Матеріальне багатство доволі легко втратити, а от духовне багатство залишиться з людиною назавжди. Духовне багатство не продається й не купується.
- Серед крилатих фраз української мови є біблійний вислів: «Легше верблюдові пройти крізь голчане вухо, ніж багатому увійти в Царство Небесне».

Історія ЛЬОДЯНИЙ ПАЛАЦ

Узимку 1740 року імператриця Анна вирішила побудувати палац. Він мав бути унікальним, таким, якого не існувало раніше. У палаці не мало бути мармурових підлог, золотого і срібно-

го драпування, коштовного каміння. «Я хочу, щоб палац був побудований з льоду», – звеліла імператриця.

Вона доручила розробити проєкт знаменитому архітекторові. Коли малюнок був готовий, він найняв сотні людей для роботи. Вони ретельно відібрали, виміряли й розклали по своїх місцях льодяні блоки.

Доки споруду будували, скульптори працювали над інтер'єром. Вони вирізали льодяні дерева, на гілках яких висіли плоди й сиділи льодяні птахи. Меблі також були зроблені з льоду, навіть ліжко, матрац, ковдра, подушки та нічні ковпаки. На стіні висів годинник з льоду.

Усе було вишукано. Видовище було неймовірним! Імператриця подарувала палац князю, на котрого була сердита. Коли настала весна, палац розтанув, перетворившись на велику калюжу.

Книга книг, Біблія, нам розповідає, що в цьому світі все тимчасове. Можливо, друзі, нам хочеться багато грошей, великий будинок чи дорогий модний одяг. Та не потрібно зосереджуватися на матеріальному. Урешті-решт, усі ці речі будуть наче льодяний палац, який розтаяв і перетворився на ніщо. Зосередьмося на Ісусі, а Він подбає про нас і дасть усе необхідне.

РОЗДІЛ 3

ДИВОВИЖНІ ЗУСТРІЧІ

ПІДРОЗДІЛ 1

ДУХОВНА МЕТАМОРФОЗА

Посилання: Івана 3:1-7; «Бажання віків», розділ «Никодим».

Пам'ятний вірш: «Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства» (Івана 3:3).

Концепції для опрацювання:

(а) Коли Дух Божий оволодіває серцем, Він перетворює життя людини. Від гріховних думок відмовляється, лихих учинків зрікається, а гнів, заздрощі й суперечки поступаються любові, смиренню та миру. Смуток перетворюється на радість.

(б) Щойно Никодим підкорився керівництву Святого Духа, він почав споглядати Царство Боже. Після вознесіння Господнього він підтримував віру учнів і надавав матеріальну допомогу для справи поширення Євангелія.

(в) Подібно до Никодима, ми маємо бути готовими входити в життя так само, як і найбільший із грішників. Крім Христа, «під небом нема іншого імені, даного людям, яким належить нам спастися!»

Вступ до теми

- Підготуйте презентацію про життя Никодима. Нехай діти простежать зміни, які відбулися в житті цієї людини, і запишуть у зошити.

Матеріал для презентації

Никодим. Никодим посідав високе й відповідальне становище в юдейському народі. Як високоосвічена людина, що володіла неабиякими талантами, він був шанованим членом національної ради. Учення Ісуса схвилювало його, як й інших людей. Хоч Никодим був багатий, шанований і вчений, він відчув дивний потяг до скромного Назарянина. Повчання, котрі він чув з уст Спасителя, справили на нього велике враження, і він забажав дізнатися більше про ці чудові істини.

Відколи Никодим почув Ісуса, він з палким прагненням вивчав пророцтва про Месію; і що більше досліджував їх, то сильнішим ставало його переконання, що це Той, Хто повинен прийти.

Никодим прагнув поговорити з Ісусом, проте остерігався шукати Його відкрито.

Тому Никодим вирішив поговорити таємно, виправдовуючи це тим, що якби він зробив це відкрито, інші могли б наслідувати його приклад. Дізнавшись у приватний спосіб про місце відпочинку Спасителя на Оливній горі, Никодим дочекався, доки місто затихне й порине в сон, і пішов шукати Його.

Він знав мету його візиту і, бажаючи поглибити переконання, яке вже проростало у свідомості Його слухача, перейшов безпосередньо до найголовнішого, промовляючи урочисто й водночас лагідно: «Знову й знову запевняю тебе: коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства!»

Никодим прийшов до Господа з наміром подискутувати з Ним, але Ісус розкрив перед ним фундаментальні принципи істини, наголосивши: «Ти маєш потребу не стільки в теоретичних знаннях, скільки в духовному відродженні. Твоя потреба не в тому, щоб задовольнити свою цікавість, а в тому, щоб мати нове серце. Ти повинен прийняти нове життя згори, перш ніж зможеш оцінити небесні реалії. Доки в тобі не відбудеться така зміна, відновивши все духовне єство, розмова зі Мною про Мою владу чи місію не послужить тобі на спасіння».

Никодим чув проповіді Хрестителя про покаяння й хрещення та знав, що Іван указував людям на Того, Хто буде хрестити Духом Святим. Він сам усвідомлював, що євреям бракує духовності, що вони значною мірою керувалися сліпою відданістю і світським честолобством. Никодим сподівався, що з Приходом Месії становище зміниться на краще. Однак проповідь Івана Хрестителя, яка спонукала слухачів до дослідження серця, не привела Никодима до усвідомлення власної гріховності. Він був суворим фарисеєм і пишався своїми добрими вчинками. Никодима поважали за добротність і щедрість у підтримці служіння в храмі, і він був упевнений у прихильності Бога. Його вразила думка про те, що Царство Небесне надто досконале у своїй чистоті, щоб він міг побачити його в теперішньому своєму стані.

Використане Ісусом образне поняття нового народження не було зовсім невідомим Никодимові. Навернених у юдейську віру язичників часто порівнювали з новонародженими дітьми, а тому він мав розуміти, що слова Ісуса не слід сприймати буквально. Але, народжений ізраїльтянином, він вважав, що йому забезпечене місце в Царстві Божому. Никодим не відчував потреби в переміні.

Він був так вражений, що втратив самовладання й відповів Христу з іронією: «Як може людина, будучи старою, народитися?»

Піднявши руку з урочистою спокійною гідністю, Він ще з більшою наполегливістю переконував: «Знову й знову запевняю тебе: коли хто не народиться від води й Духа, не може увійти до Божого Царства!» Никодим розумів, що Христос говорить про водне хрещення й оновлення серця силою Духа Божого.

Він був переконаний, що перебуває в присутності Того, про Кого пророкував Іван Хреститель.

Після вознесіння Господнього, коли через переслідування учні розсіялися, Никодим сміливо виступив уперед. Він пожертвував своє багатство для підтримки молоді Церкви, яка, за сподіванням юдеїв, мала б зникнути зі смертю Христа. У небезпечний час той, хто був таким обережним і сповненим сумнівів, стояв міцно, наче скеля, підтримуючи віру учнів і надаючи матеріальну допомогу для справи поширення Євангелія. Його зневажали й переслідували ті, котрі раніше ставилися до нього з повагою. Никодим став бідним на блага цього світу, однак не похитнувся у вірі, яка зародилася в його душі під час тієї нічної розмови з Ісусом.

Освітня стратегія

1. Обговорити кроки, які зробив Никодим, починаючи від його зустрічі з Ісусом і доки він нарешті не став учнем, повністю посвятивши себе Ісусу.
2. Як це можна застосувати в сучасному світі?

Цікаві факти

- «Народження згори» відбувається одночасно з покаяттям і наверненням до Бога.
- Никодим (грец. Νικόδημος – «який перемагає народ») – фарисей, член синагоги, таємний учень Ісуса Христа.

Історія

ПРИЩЕПЛЕННЯ СЕРЦЯ

Дідусь Андрій проходив між деревами, оглядаючи свій садок. Прийшов час підготувати дерева і кущі до плодючого літа: почистити кущі малини, обрізати смородину, обкопати дерева.

Недалеко від абрикоса росло молоденьке деревце – принесена з лісу яблунька-дичка. Дідусь ніжно погладив її гілочки з набухлими бруньками: «Час уже тебе й прищепити, щоб родила ти не гіркі дички, а смачні солодкі яблука». Раптом приємні роздуми дідуся обірвали різки звуки сварки, гнівливої лайки, що долинули з дороги: «Хто ж там так гнівно перегукується?» Підійшовши до огорожі, дідусь побачив, що хлопчики, які до цього грали на ґрунтовій дорозі у футбол, облишили свою гру і сварилися. Серед усіх найголосніше викрикував і нервово розмахував руками його онук Віталік.

– Віталику, Віталику! – гукнув дідусь. – Ходи-но сюди, мені потрібна твоя допомога.

Хлопчик поплівся у двір. Гра була обірвана сваркою, і інші «футболісти» також розійшлися по своїх домівках.

– Що сталося, Віталику? Чому ти так кричиш і обурюєшся? Чому ви лихословите?

– Ну, – Віталік говорив збуджено і нервово, – це все той Тарас, він не зловив жодного м'яча, через нього ми програли!

– Поміркуймо, – дідусь присів на порозі, – для чого ви граєте у футбол: щоб виграти чи щоб гарно провести з друзями час? А ти заради футболу втратив друга. Розгубиш усіх друзів, і ні з ким буде грати.

– Я розумію, це недобре, що я накричав на Тараса, – зітхнув Віталік. – Але інколи я просто не можу стриматися.

– Це проблема твого серця, треба його прищепити.

– Як це, прищепити? – не зрозумів онук.

– Так, як деревце прищеплюють, щоб воно родило хороші плоди, – загадково усміхнувся дідусь. – Ходи, я тобі покажу.

Дідусь виніс з клуні декілька гіллячок з набухлими бруньками, целофанову плівку, склянку із садовою сумішшю і гострий ніж, і вони пішли разом до тієї молоденької дички, яку дідусь нещодавно оглядав.

Поки Віталік тримав прищепи – гілки із сортової яблуні, дідусь обережно зрізав косо одну гілочку на дичці, а потім швидко і майстерно притулив до зрізу прищепу, змазав садовою змазкою і обкрутив плівкою.

– А тепер, як Бог допоможе новій гілочці прижитися, ця яблуня вже не родитиме, як раніше, дички, а буде родити такі ж смачні яблука, як і та, з якої ми взяли гілку і прищепили їй.

– Дідусю, невже таке може бути?! – дивувався хлопчик.

– Усі дерева в цьому садку я прищепив власноруч, – відповів дідусь. – А пам'ятаєш, я тобі говорив про прищеплені серця?

– Так, але ж серце не дерево!

Чимось і серце схоже на дерево. Усі ми, на жаль, народжуємося в цьому грішному світі, і наші серця, наші характери не здатні приносити добрий плід. Злість, роздратованість, заздрість, ненависть – ось плоди неприщепленого серця. Але наш дбайливий Садівник, Господь, може прищепити зі Свого характеру, щоб наше серце «родило» Його плід: радість, мир, довготерпіння, любов...

– Я б дуже хотів, щоб у моєму серці завжди були радість і мир і не було злості, – щиро відповів Віталік.

– Нас Господь наділив правом вибору, і без нашого дозволу Бог нічого не робитиме в нашому серці. Проте якщо ми Йому дозволимо, то він змінить наше серце. Просто в молитві щиро скажи Богу про це, і Господь обов'язково здійснить у твоєму серці хороші зміни.

Минуло декілька років. Збираючи з дідусем яблука в саду, Віталік побачив на молодій яблуньці червонобокі плоди:

– Що це за яблунька? – запитав він.

– Та це ж та сама, що ми з тобою прищепили, – відповів, усміхаючись дідусь.

Віталику було надзвичайно приємно скуштувати солодке яблуко, що вродилося таким чудовим способом. А дідусеві ще приємніше було помічати, що його онук з кожним роком ставав більш стриманим і в його характері з'являлося дедалі більше хороших плодів.

Марія Власюк

ПІДРОЗДІЛ 2

ЯК СПРІЙМАТИ ВІДМОВУ

Посилання: Івана 4:1-42; «Бажання віків», розділ «Біля криниці Якова».

Пам'ятний вірш: «... Хто питиме воду, яку Я йому дам, не матиме спраги повік, бо вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне» (Івана 4:14).

Концепції для опрацювання:

(а) Коли жінка – самарянка почула слова надії Спасителя, у її серці зародилася віра. Вона прийняла чудову вістку з уст Божественного Вчителя.

(б) Ісус почав руйнувати стіну, що розділяла юдеїв та язичників, і проповідувати спасіння світові. Хоч Христос був юдеєм, Він вільно спілкувався із самарянами, не звертаючи уваги на фарисейські звичаї Свого народу. Усупереч упередженням фарисеїв, Ісус користувався гостинністю цього зневаженого народу.

(в) Слухаючи Христа, жінка сповнилася радості. Сила чудового відкриття була нездоланною. Залишивши свою посудину, вона повернулася до міста, аби принести вістку іншим.

Вступ до теми

- Проведіть бесіду про те, що часом у людей виникає упереджене ставлення до когось через його етнічну приналежність, расу, соціальний статус, непопулярну професію, через бідний одяг чи убоге помешкання. Уявіть, що Христос прийшов уперше на нашу Землю саме в наші дні. Чи спілкувався б Він з безхатьками, бідними, які просять на шматок хліба, з людьми, яких вважають пропащими грішниками? Яку надію ми можемо дати таким людям? На Кого ми можемо спрямувати їхній погляд?
- Учням необхідно пояснити, що таке дискримінація і де її можна побачити в сучасному світі.

ВАЖЛИВА ЗУСТРІЧ БІЛЯ КРИНИЦІ

Прямуючи до Галилеї, Ісус переходив через Самарію. Був полудень, коли Він досягнув прекрасної Сихемської долини. На краю цієї долини була криниця Якова. Змучений дорогою, Ісус сів тут відпочити, поки Його учні пішли купити їжі.

Юдеї та самаряни були лютими ворогами й, наскільки можливо, уникали всякого спілкування. Торгувати із самарянами в разі необхідності рабини не вважали протизаконною дією, але будь-яке інше спілкування з ними осуджувалося. Юдей нічого не позичив би в самарянина, не прийняв би від нього жодної послуги, навіть шматочка хліба або чашки води.

Знесилений голодом і спрагою Ісус сидів біля криниці. Розпочата ще вранці подорож була тривалою, а тепер ще й полуденне сонце пекло нестерпно. Спрага зростала від думки, що холодна освіжальна вода так близько, однак недоступна, бо Він не має ані мотузки, ані посудини, а криниця глибока.

Підійшла жінка-самарянка і, ніби не помічаючи Його присутності, наповнила свій глечик водою. Коли ж вона обернулася, щоб уже йти, Ісус попросив у неї напиться води. Жоден мешканець Сходу не відмовив би такому проханню.

На Сході воду називали «даром Божим». Напоїти спраглого мандрівника вважали обов'язком настільки священним, що араби, які жили в пустелі, були готові звернути зі своєї дороги, щоб виконати його. Ненависть між юдеями й самарянами заважала жінці зробити добрий учинок для Ісуса; але Спаситель прагнув знайти ключ до її серця і з тактом, властивим Божественній любові, Він звернувся до неї з проханням, не пропонуючи їй нічого. Запропонована Ісусом послуга могла б зустріти відмову, натомість довір'я викликає довір'я.

Жінка бачила, що перед нею юдей. Від здивування вона забула задовольнити Його прохання, а спробувала дізнатися, чому Він звернувся до неї. «Як Ти, будучи юдеєм, просиш пити в мене, коли я жінка-самарянка?» – запитала вона.

Ісус відповів: «Коли б ти знала Божий дар і Хто Той, що говорить тобі: Дай мені напиться! – ти просила б у Нього, і Він дав би тобі живої води».

Жінка не зрозуміла слів Христа, але відчувала серйозність сказаного. Вважаючи, що Ісус говорить про криницю, яка була перед ними, вона відповіла: «Пане, Ти не маєш відра, а криниця глибока, звідки маєш живу воду? Чи Ти більший за нашого батька Якова, який дав нам цю криницю, і сам з неї пив, і сини його, і худоба його?» Вона бачила перед собою лише спраглого подорожнього, утомленого й запорошеного.

Коли Ісус говорив про живу воду, жінка уважно дивилася на Нього й дивувалася. Він викликав у ній цікавість і пробудив бажання отримати дар, про який розповідав. Розмовляючи з Ісусом, самарянка була вражена Його словами. Нічого подібного вона ніколи не чула ні від своїх священників, ні від юдеїв. Коли її минуле життя постало перед нею, до жінки прийшло відчуття її великої потреби. Вона усвідомила спрагу своєї душі, котру ніколи не могли задовольнити води Сихарської криниці. Ісус переконав жінку, що читає таємниці її життя, однак вона відчула, що Він – її Друг, Котрий жаліє і любить її. Тимчасом як сама чистота Його присутності осуджувала її гріх, Він не промовив жодного слова осуду, а розповів про Свою благодать, здатну оновити душу. Жінка почала розуміти, що Він не був звичайною людиною. У її свідомості промайнула думка, чи, бува, це не довгоочікуваний Месія? Вона сказала Ісусові: «Знаю, що прийде Месія, Який називається Христос; коли Він прийде, то сповістить нам усе!» Каже їй Ісус: «Це Я, Той, Хто говорить з тобою!» Коли жінка почула ці слова, у її серці зародилася віра. Вона прийняла чудову вістку з уст Божественного Вчителя і привела до Нього інших.

Освітня стратегія

Дати аргументовані письмові відповіді в зошитах на запитання:

1. Що означає «вода життя»?
2. Чи здається вам незручним той факт, що Бог дуже добре знає наше життя?
3. Як допомогти людям, які відчувають душевну порожнечу?

Цікаві факти

- Вода життєво необхідна не тільки кожній людині. Вода – джерело життя для будь-якого живого організму на Землі. Важливіше за воду тільки повітря, без якого життя неможливе в принципі.
- Вода життя – метафора, яка свідчить про необхідність втамування духовної спраги.

Історія

СТРАГА БІЛЯ ДЖЕРЕЛА

Багато років тому в Атлантичному океані в північному напрямку від Південної Америки затонуло судно. Трьом чи чотирьом членам екіпажу вдалося знайти рятувальні шлюпки, і вони залишилися живими, продрејфувавши упродовж декількох днів у відкритому морі.

Щоб не вмерти з голоду, вони ловили рибу, яка табунцем пливла за човном, та вже через декілька днів люди почали неймовірно страждати від спраги.

Цікаво, що людський організм не може жити без солі й води, та якщо пити солону воду, настане смерть.

Через чотири дні плавання в океані єдина вода, котра була в них, – це декілька крапель живильної вологи, які вони здобули, викручуючи свої майки, що промокли під час короткочасної зливи.

Урешті-решт якийсь корабель підібрав цих людей, і їхні муки скінчилися.

Коли капітан судна запитав, чому їх так мучила спрага, вони відповіли: «Тому що нам нічого було пити». Капітан вигукнув: «Нічого пити? Ви ж перебували в океані, навколо стільки свіжої води!»

Як виявилося, їхня рятувальна шлюпка продрейфувала в ту частину моря, куди могутня річка Амазонка виносить прісну воду в Атлантичний океан більш ніж на 100 миль.

Справді, ці люди плавали в морі прісної води. Вони були цілком упевнені, що вода була соленою, навіть не спробувавши її. Однак усе, що потрібно було зробити, – це перехилитися через край човна й зачерпнути води – стільки, скільки потрібно. А ці люди вмирали від спраги, плаваючи в живильній воді!

Ісус сказав: «І спраглий нехай прийде, і хто хоче, хай візьме воду життя даром» (Об'явл. 22:17). Проте світ помирає від духовної спраги, плаваючи в морі живильної води!

ПІДРОЗДІЛ 3

МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА, ЯКА СТАЛА ГІГАНТОМ

Посилання: Луки 19:1-10; «Бажання віків», розділ «Закхей».

Пам'ятний вірш: «Син Людський прийшов знайти та спасти те, що загинуло!» (Луки 19:10).

Концепції для опрацювання:

(а) Митники перебували в змові, аби гнобити народ й підтримувати один одного в шахрайстві. Вдаючись до здирства, вони чинили те, що стало майже всезагальною звичкою.

(б) Як тільки Закхей піддався впливові Святого Духа, він відкинув усе, що суперечило чесності.

(в) Спасіння приходить до душі саме тоді, коли вона приймає Христа як особистого Спасителя. Закхей прийняв Ісуса не просто як тимчасового Гостя у своєму домі, але як Володаря храму душі.

Вступ до теми

- Учням необхідно знайти в Інтернеті інформацію про діяльність митників у біблійні часи. Поміркувати над запитаннями: «Чому їх ненавиділи люди того часу? Хто з відомих біблійних героїв був митником?»
- У сучасному світі люди також сплачують податки. Чим вони відрізняються від податків біблійних часів?

Митники

За часів Ісуса збирачів податків зазвичай називали митниками, ставлення до них було негативним. Простежмо, як діяла тогочасна система.

Величезна Римська імперія, яка контролювала територію євреїв, залежала від грошей для утримання своїх армій, будівництва доріг, портів, амфітеатрів тощо. Це означає, що вона стягувала дуже високі податки; і система збору податків ще більше ускладнювала життя платників податків.

Римський суддя укладав договір з митником, даючи йому право збирати податки у визначеній місцевості; натомість збирач податків щороку сплачував певну суму уряду. Та більшість митників збирали значно більше необхідної суми. Вони перебували в змові, аби гнобити народ й підтримувати один одного в шахрайстві. Вдаючись до здирства, вони чинили те, що стало майже всезагальною звичкою. Навіть священники й рабини, зневажаючи митників, самі були винні в збагаченні нечесним способом під маскою священного покликання.

У сучасному світі податки, встановлені законом, сплачуються державі. Ці внески використовуються для утримання державних шкіл, лікарень і служб охорони здоров'я, для будівництва та обслуговування доріг; спорудження будинків; боротьби з бідністю; для фінансування інших систем, які допомагають населенню країни жити краще.

Старший над митниками

Якось дорогою до Єрусалима Ісус переходив через Єрихон. Розташоване за кілька миль від Йордану в західній частині долини, котра тут розширилася в рівнину, місто потопало в тропічній зелені й вирізнялося пишною красою.

Начальник митників Закхей палко прагнув побачити обличчя Того, Чийі слова сповнили його серце надією.

Вулиці були переповнені народом, і Закхей, невисокий на зріст, не міг нічого побачити вище людських голів. Ніхто не хотів пропустити його; отож, забігши трохи вперед від натовпу, де розлога смоківниця звисла своє віття над дорогою, багатий збирач податків вилізає на дерево і вмощується серед гілок, звідки можна спостерігати за рухом процесії внизу. Натовп підходить ближче, іде повз дерево, а Закхей напружено вдивляється в обличчя, щоб угледіти Того, Кого так прагне побачити.

Раптом саме під смоківницею натовп загальмовує ходу, люди попереду й позаду зупиняються, і Господь дивиться вгору, ніби читаючи душу. Майже не вірячи власним вухам, чоловік на дереві чує слова: «Закхею, негайно злізай, бо сьогодні потрібно Мені бути у твоєму домі!»

Натовп розступається, і Закхей, ідучи, ніби уві сні, веде Ісуса до свого дому. А рабини, похмуро спостерігаючи, буркочуть із незадоволенням і презирством: «Навіщо зайшов Він, щоб зупинитися в грішної людини?!»

Закхей був настільки вражений і здивований любов'ю й милостивістю Христа до нього – такого негідного, що не міг вимовити ані слова. Але любов до нового Вчителя та відданість Йому відкрили його уста. Він бажав привселюдно визнати свою провину й покаятися. У присутності багатьох людей «встав Закхей і сказав Господеві: Ось, Господи, даю бідним половину свого майна, і якщо кого чим скривдив, повертаю вчетверо! А Ісус промовив до нього: «Сьогодні спасіння завітало до цього дому, бо й він син Авраама».

Закхей піддався впливові Святого Духа, він відкинув усе, що суперечило чесності. Спаситель сказав Закхеєві: «Сьогодні спасіння прийшло до цього дому...» Благословення отримав не тільки Закхей, а й увесь його дім.

Христос відвідав його оселю, щоб викласти йому уроки істини та розповісти його домашнім про Царство Небесне.

Освітня стратегія

Уявіть, що ви живете в часи Ісуса. Яким би було ваше ставлення до митників? А якби ви були митником, що б ви хотіли змінити у своїй діяльності?

Напишіть про це есе.

Цікаві факти

- Один із митарів – Матвій (Левій) – став апостолом Ісуса Христа.
- За царя Соломона в Ізраїлі ввели в практику такі терміни як «подушний податок» та «прибутковий податок», що сплачувався борошном, великою рогатою худобою, вівцями, птицею та іншими харчовими продуктами.

Історія

ДІЖКА В ПІДВАЛІ

«Що це?» – запитала Оленка, показуючи на дивну діжку, яка стояла в підвалі.

Мама відволіклася від розкладання речей: «О, це просто те, що забув забрати попередній господар. Можливо, вони заберуть це пізніше».

Оленка кивнула, взяла подушки та напірники й пішла вгору по сходах. Ходити по дому було важко. Вона буде задоволена, коли всі коробки, перевезені в їхній новий будинок, будуть порожні, і життя налагодиться.

Через деякий час сім'я виявила, що на деяких речах почали з'являтися дірки, наприклад, на улюбленій шерстяній спідниці Оленки. «Міль! – здивовано сказав тато. – У нас завелася міль. Ці маленькі комахи почали завдавати шкоди нашим речам, проїдаючи тканину дивана й одяг, що висить у шафах».

«Звідкіля вони беруться?» – скаржилася мама.

Одного разу Оленка з мамою в підвалі складали коробки. Аж раптом вони побачили міль, що вилітала з діжки. «Тату, іди сюди скоріше, – покликала Оленка, – нам потрібно подивитися, що в тій діжці».

Коли чоловік підняв кришку, сотні молей піднялися коричневою хмарою. Усередині діжки було старе шерстяне пальто, і там розмножувалися шкідники. Коли вони забрали цю діжку, проблема зникла.

Коли гріх живе в підвалі наших сердець, немає ніякої користі змінювати наші погані звички. Деякі люди все життя намагаються покращити свою репутацію, але не усвідомлюють причини і того, що потрібно зробити. Якщо щось ховається у твоєму серці, зізнайся в цьому, вилучи причину, потім дозволь Ісусу зробити з тебе нову людину. Відкрив діжку!

ПІДРОЗДІЛ 4

ДОТИК ДО НЕДОТОРКАНОГО

Посилання: Матвія 8:2-4; 9; Марка 1:40-45; Луки 5:12-16; «Бажання віків», розділ «Ти можеш очистити мене».

Пам'ятний вірш: «Господи, коли хочеш, Ти можеш мене очистити» (Івана 8:2).

Концепції для опрацювання:

- (а) Ісусу небайдужа доля кожної людини, яка шукає зцілення душі та тіла.
- (б) Воля Бога полягає саме в тому, щоб очистити нас від гріха, зробити Своїми дітьми й дати силу жити святим життям.
- (в) Очищення Христом прокаженого від його страшної хвороби – це ілюстрація очищення Ним душі від гріха.

Вступ до теми

11 березня 2020 року ВООЗ охарактеризувала спалах COVID-19 у світі як пандемію. COVID-19 – це новий вірус, пов'язаний із тим самим сімейством вірусів, що і гостра респіраторна вірусна інфекція (ГРВІ) та деякі типи звичайної застуди. Від початку пандемії в Україні було виявлено понад 5,5 млн випадків захворювання, зокрема майже 416 тисяч – серед дітей.

Унаслідок хвороби померло 112 268 людей (із них 89 – діти, 1256 – медичні працівники), повідомляє Міністерство охорони здоров'я.

Протягом століть наша цивілізація стикалася з хворобами, значно страшнішими за сучасний коронавірус: бубонна чума, холера, тиф, чорна віспа, іспанський грип, ВІЛ/СНІД, онкологічні захворювання. Вони стали причиною смерті багатьох.

Хвороба, яка забрала життя багатьох людей, – проказа. Це захворювання відоме з давніх часів. Воно було поширене в Стародавньому Єгипті, на Близькому Сході, у Китаї, Японії, Індії ще до н. е.

Чим небезпечне це захворювання?

«ТИ МОЖЕШ МЕНЕ ОЧИСТИТИ»

З усіх відомих на Сході хвороб проказа була найстрашнішою. Її невиліковність, інфекційний характер, а також жаклива дія на її жертви лякали навіть найхоробріших. Юдеї вважали проказу карою за гріх і тому називали «бичем», «перстом Божим». Цю невилікову, смертельну, здатну глибоко вкорінюватися недугу вважали символом гріха. Згідно із церемоніальним законом, прокаженого оголошували нечистим. Він помирав для суспільства, йому не дозволяли перебувати в поселеннях людей. Усе, до чого він торкався, оголошувалося нечистим. Навіть повітря отруювалося його диханням. За найменшої підозри на проказу людина мусила показатися священникам, які обстежували її та ухвалювали відповідне рішення. Якщо людину визнавали прокаженою, її ізолювали від сім'ї, вилучали з ізраїльської громади. Хворий був приречений спілкуватися тільки з такими, як він. Закон щодо прокажених був невблаганним. Навіть царі та правителі не були винятком. Монарх, уражений цією страшною хворобою, мав залишити царський скіпетр і покинути суспільство.

Далеко від друзів та рідних прокажений ніс на собі прокляття цієї хвороби. Він був зобов'язаний публічно оголосити про свою біду: роздерти свій одяг і щоразу криком попереджати про своє наближення, щоб люди могли уникнути зараження. Вигуки «Нечистий! Нечистий!», що лунали в скорботних тонах з уст самотнього вигнанця, були сигналом, який викликав жах та огиду.

У тій місцевості, де Христос здійснював служіння, було багато таких страждальців. Звістка про Його діяльність дійшла і до них, запаливши іскру надії. Але від часів пророка Єлисея ніхто не чув про зцілення прокаженого. Вони не сміли очікувати, що Ісус учинить для них те, чого ще не робив для жодної людини. Однак серед них був один чоловік, у серці котрого зародилася віра. Проте він не знав, як підійти до Ісуса. Позбавлений права підходити до ближніх, як він міг стати перед Зцілителем? Та й чи захоче Христос зцілити його? Чи помітить Він того, котрого вважають ураженим Божими судами? Чи, подібно до фарисеїв і навіть лікарів, не проголосить на нього прокляття, наказавши триматися подалі від людних місць? Чоловік обмірковував усе, що розповідали про Ісуса. Жодного, хто звертався до Нього по допомогу, Він не прогнав. І нещасний вирішив знайти Спасителя. Позбавлений права заходити до міста, він сподівався зустріти Його десь на гірських стежках або за містом, коли Той навчатиме народ. Труднощі були великі, але це була його єдина надія. І ось прокажений вирушає до Спасителя. У цей час Ісус навчає біля озера, і навколо Нього зібрався народ. Стоячи вдалині, прокажений чує лише окремі слова Спасителя. Він бачить, як Христос покладає руки на хворих; зауважує кульгавих, сліпих, паралітиків та помираючих від різних хвороб, котрі піднімаються здоровими, прославляючи Бога за зцілення. У його серці міцніє віра. Він підходить дедалі ближче до натовпу. Накладені на нього обмеження, безпека людей, страх, який він викликав у всіх, – усе забуто. Нещасний думає тільки про благословенну надію на зцілення. Ця людина являє собою огидне видовище. Хвороба залишила страшні сліди; на його тіло, що розкладається, неможливо дивитися без відрази. Побачивши прокаженого, люди перелякано відсахуються. У паніці вони напирають одне на одного, аби лише не доторкнутися до нього. Деякі намагаються спинити цього чоловіка, щоб він не наближався до Ісуса, але даремно. Він нікого не бачить і не чує, не звертає уваги на огиду, яку викликає в людей. Прокажений бачить тільки Сина Божого. Він чує лише голос Того, Хто повертає життя помираючим. Наблизившись до Ісуса, він падає Йому в ноги із зойком: «Господи, коли хочеш, Ти можеш мене очистити!» Ісус, простягнувши руку, доторкнувся до нього і сказав: «Хочу, стань чистим!» Умить із прокаженим відбулася разюча зміна. Його тіло стало здоровим, нерви – чутливими, м'язи – міцними. Шершава, луската шкіра, характерна для хворих на проказу, зникла, натомість його тіло набуло ніжно-рожевого кольору, як у здорової дитини.

Ісус звелів цьому чоловікові нікому не розповідати про зцілення, а відразу ж піти до храму й принести жертву. Але таку жертву не можна було приймати, доки священники не обстежать хворого та не оголосять його повністю здоровим. Яким би неприємним не видавався їм цей обов'язок, вони не могли ухилитися від обстеження й ухвалення рішення. Кожний учинок Христового служіння мав далекосяжні цілі і значно більше значення, ніж здавалося на перший погляд. Родину зціленого охопила велика радість, коли він повернувся додому, легко несучи свою постіль, на якій його нещодавно винесли друзі. Рідні оточили його зі сльозами радості, ледве наважуючись вірити своїм очам. Він стояв перед ними в розквіті сил і мужності. Колись

безвладні руки тепер підкорялися йому. Висохле, свинцевого кольору тіло тепер мало здоровий вигляд. Він ступав легко й упевнено. Радість і надія були написані на кожній рисі його обличчя, а вираз чистоти й миру усунув сліди гріха та страждань

Очищення Христом прокаженого від його страшною хвороби – це ілюстрація очищення Ним душі від гріха.

Освітня стратегія

Попросіть учнів узяти свої Біблії. Нехай учитель допоможе їм знайти біблійні історії, де йдеться про прокажених. Разом прочитати в класі.

Як поводитися з такими хворими Ісус?

Цікаві факти

- Слово «лепра» (проказа) походить від дав.-гр. Λέπρα «хвороба, яка покриває шкіру лускою», своєю чергою, від дієслова дав.-гр. Λέπω – «очищати». Λέπος у давньогрецькій мові означало плодову шкірку, тому утворилось дав.-гр. Λεπρός – «у кого була знята шкірка», а потім і скорочено до дав.-гр. Λεπρός.
- Головного збудника прокази – *Mycobacterium leprae* (мікобактерію лепри) – відкрив норвезький лікар Герхард Гансен 1871 року. Тому цю бактерію ще називають паличкою Гансена.

Історія

(Можна запросити медика, щоб розповів про цю хворобу, або ж учитель розповість сам).

Цю хворобу вважали покаранням від Бога за гріх. Зокрема історії Маріам (Числа 12), Гехазія (2 Царів 5:27) і царя Азарії (2 Царів 15:5). Але ми також знаходимо випадки, коли, здається, немає жодного зв'язку між проказою та почуттям провини (2 Царів 5:1; 7:3).

Бактерія, що викликає проказу (*Mycobacterium leprae*), була відкрита 1874 року норвезьким лікарем Герхардом Армауером Гансеном; тому її стали називати «хвороба Гансена».

Однією з найсерйозніших проблем прокази є те, що, окрім шкіри, вона вражає і нервову систему. Уражені ділянки можуть оніміти й ослабнути. Якщо люди страждають на проказу протягом тривалого часу, вони схильні неодноразово наносити собі травми, тому що нічого не відчують, вони можуть втратити можливість користуватися своїми руками або ногами. Іноді їхні пальці на руках або ногах вкорочені або деформовані.

ПІДРОЗДІЛ 5 НАРОДЖЕНИЙ, ЩОБ ЖИТИ

Посилання: Івана 11:1-44; «Бажання віків», розділ «Лазарю, вийди сюди!»

Пам'ятний вірш: «Хіба не сказав Я тобі, що коли будеш вірити, – побачиш Божу славу?»

Концепції для опрацювання:

(а) Лазар з Витанії був одним з найбільш відданих учнів Христа. Від їхньої першої зустрічі його віра в Христа була сильною, а любов до Нього – глибокою. Спаситель також дуже любив Лазаря. Саме для нього Христос здійснив найбільше Своє чудо.

(б) Зволікаючи прийти до Лазаря, Христос мав милостивий намір щодо тих, хто не прийняв Його. Він затримався, щоб через воскресіння Лазаря з мертвих дати Своему впертому невіруючому народові нове свідчення, що Він – справді «воскресіння і життя».

(в) У будь-якій справі Христос співпрацював з Небесним Отцем. Він завжди дбав про те, щоб було очевидно: Він не діє незалежно; Спаситель творив чудеса саме за допомогою віри й молитви. Христос бажав, щоб усі пізнали Його зв'язок з Отцем.

Вступ до теми

- Прохання до учнів: уважно прослухавши історію про Лазаря, поставити себе на місце біблійних героїв. Якби ви були кожним із цих людей, як би ви почувалися?
 - ✓ Марія чи Марта
 - ✓ Ісус
 - ✓ Лазар
 - ✓ Учні
 - ✓ Друзі у скорботі
 - ✓ Фарисеї

ВОСКРЕСІННЯ ЛАЗАРЯ

Ісус часто знаходив відпочинок у домі Лазаря. Спаситель не мав власного дому і був залежний від гостинності Своїх друзів та учнів. Не раз, стомлений, спраглий дружніх людських взаємин, Він тішився спокоєм цього мирного дому, подалі від підозр і заздрощів сердитих фарисеїв. Тут Ісус знаходив щиру гостинність і чисту дружбу.

Та ось до мирної домівки, де Христос знаходив відпочинок, прийшло горе. Лазаря уразила несподівана хвороба, і його сестри послали сказати Спасителеві: «Господи, той, кого Ти любиш, хворіє». Вони бачили агресивну дію хвороби свого брата, але знали, що Христос виявив Себе спроможним зцілити будь-яку недугу. Сестри вірили, що Ісус співчуватиме їхньому горю, тому не наполягали, щоб Він негайно прибув, а тільки послали сповнену віри звістку: «Господи, той, кого Ти любиш, хворіє». Вони думали, що Ісус відразу відгукнеться на їхнє повідомлення та прийде до них, щойно прибуде до Витанії.

З нетерпінням вони чекали звістки від Ісуса. Доки ще іскра життя жевріла в їхньому браті, вони молилися й виглядали Його. Однак посланець повернувся без Нього. Та він приніс вістку: «Ця хвороба не на смерть», і сестри вхопилися за надію, що Лазар житиме.

Коли Ісус почув повідомлення про хворобу Лазаря, учням здалося, що Він сприйняв його холодно. Вони очікували, що Він почне сумувати, але цього не сталося. Поглянувши на них, Він сказав: «Ця хвороба не на смерть, але для Божої слави, щоб Син Божий прославився через неї!» Два дні Ісус залишався на тому ж місці. Це зволікання було таємницею для учнів.

Після дводенного чекання Ісус сказав учням: «Підемо знову в Юдею!» Учні здивувалися: якщо Ісус іде в Юдею, то чому чекав два дні? Але найбільше вони тривожилися за Христа й за себе. У Його намірі вони бачили лише небезпеку. «Учителю, – казали учні, – таж ось юдеї намагалися Тебе камінням побити, а Ти знову туди йдеш? Ісус відповів: «Наш друг Лазар заснув, піду розбудити його».

Учні переконували: «Господи, якщо заснув, – то одужає!» Та Ісус говорив про його смерть. Тоді Христос сказав їм прямо, що Лазар помер. Учні були вкрай здивовані.

Зволікаючи прийти до Лазаря, Христос мав милостивий намір щодо тих, хто не прийняв Його. Він затримався, щоб через воскресіння Лазаря з мертвих дати Своему впертому невіруючому народові нове свідчення, що Він – справді «воскресіння і життя».

Наблизившись до міста, Він послав вісника повідомити сестер про Своє прибуття. Христос не відразу увійшов до дому, а зупинився у відлюдному місці біля дороги. Пишні показні церемонії, які юдеї влаштовували своїм покійним друзям і рідним, перечили духові Христа. Він чув голосіння найнятих плакальниць і не бажав зустріти сестер у такому сум'ятті.

Звістку про Нього передали Марті так тихо, що інші в кімнаті не почули про це. Заглиблена у своє горе Марія також не чула тих слів. Марта ж, відразу підвівшись, вийшла зустріти Господа. Вважаючи, що сестра пішла до місця, де був похований Лазар, Марія, тихо сумуючи, без жодного звуку голосіння, залишилася вдома. Марта поспішила зустріти Ісуса, її серце було схвильоване суперечливими почуттями. З людським і Божественним співчуттям Ісус дивився на її скорботне, змарніле обличчя. Підтримуючи її віру, Ісус сказав: «Твій брат воскресне!» Марта відповіла: «Знаю, що воскресне у воскресінні останнього дня». Ісус проголосив: «Я є воскресіння і життя. Хто вірить у Мене, хоч і помре, буде жити. І кожний, хто живе й вірить у Мене, – не помре повік. Чи віриш ти в це?» Марта відповіла: «Так, Господи, я повірила, що Ти Христос, Син

Божий, що приходить у світ». Вона не розуміла повністю значення слів Христа, але визнала свою віру в Його Божественність та впевненість, що Він може вчинити все, що бажає.

Потім вона покликала Марію. Почувши цю звістку, Марія швидко підвелася та з нетерпінням покинула кімнату.

Вважаючи, що вона пішла до гробниці плакати, плакальниці пішли слідом за нею. Коли Марія прийшла на місце, де її чекав Ісус, то впала навколішки перед Ним і тремтячими устами промовила: «Господи, якби Ти був тут, мій брат не помер би!» Голосіння плакальниць було нестерпним для неї; вона палко бажала спокійно поговорити наодинці з Ісусом. Марія плакала, і Ісус зворушився.

Дізнавшись, де Лазаря поклали, Ісус та решта людей рушили до гробу. Потім Він звелів відвалити камінь. Христос ступає ближче до гробниці. Звівши очі до неба, Він каже: «Отче, дякую Тобі, що Ти вислухав Мене». Потім Ісус вигукнув сильним голосом: «Лазарю, вийди сюди!» І ось у тиші гробниці чується якийсь рух, і той, хто був мертвий, стоїть біля виходу. Його рухам заважає саван, у якому поховали небіжчика, і Христос каже приголомшеним очевидцям: «Розв'яжіть його й звільніть, щоб міг ходити». Вражені очевидці спочатку німіють від подиву. Сестри приймають свого воскреслого брата як дар від Бога та зі сльозами радості дякують Спасителеві. Неймовірна історія!

Освітня стратегія

Подивитися з учнями уривок з фільму «Ісус», де показана історія воскресіння Лазаря. Які емоції викликає ця картина? Про що свідчить ця історія? Як ми можемо підтримати тих людей, що втратили своїх рідних?

Пошукати біблійні вірші, які будуть підтримкою для тих, хто зазнав втрати рідної людини. Виписати їх.

Цікаві факти

(а) Природні печери, наперед висічені, були звичайним похоронним місцем у Палестині. Археологічні розкопки показали, що входи до гробниці зазвичай розташовувалися в горизонтальній площині. Камені, часто круглі, щоб їх можна було котити, закривали отвір склепу.

(б) Згідно з юдейським переказом III століття, який, імовірно, відображає елементи віри часів Ісуса, після трьох днів з дня смерті сумніву щодо смерті вже не було. Якщо ці перекази були поширені вже за днів Христа, той факт, що це відбувалося на четвертий день, був переконливим доказом, що Лазар справді помер. Можливо, Ісус мав на увазі це поширене уявлення, коли відкладав Своє прибуття до четвертого дня.

Історія

ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ НЕБЕЗПЕКИ

Пасажирський теплохід потрапив у сильний шторм, який тривав декілька днів. Від імені капітана було оголошено, що небезпека настільки велика, що пасажирів повинні бути готові до посадки в рятувальні шлюпки. Незабаром поширилися чутки, що в корабельному трюмі багато води... Багато пасажирів було у відчаї. Хлопчик, котрий підтримував свою матір, якій стало погано, звернувся до одного з моряків, що переносили якийсь вантаж:

- Ми загинемо, так?
- На все воля Бога, хлопчику.
- Що ви носите?
- Ящик із консервами і сухарями для шлюпки...
- Навіщо все це, якщо нас чекає смерть?
- Такий наказ капітана. І смерть наша, і життя – у руках Господа, але ми повинні до кінця чесно виконувати свої обов'язки.

Морякам і пасажирам справді довелося покинути теплохід, який тоне. Їм вдалося дістатися до пустельного острівця. Якби не було цих запасів консервів і сухарів, усі померли б від голоду. Через деякий час їх помітили з літака, а незабаром до них на допомогу прийшло судно. Так капітан і підлеглі йому моряки, ввіряючи своє життя Господу, продовжували виконувати свої обов'язки і не дали страхові перемогти себе. Вони зберегли життя і пасажирам, і собі.

РОЗДІЛ 4

ПЕРЕМОГА ГЕРОЯ

ПІДРОЗДІЛ 1

ПОВАГА ДО БОГА

Посилання: Івана 2:12-22; Матв. 21:12-16; Марка 11:15-19; Луки 19:45-48; «Бажання віків», розділи «У Своєму храмі», «Повторне очищення храму».

Пам'ятний вірш: «Не робіть дому Мого Отця домом торгівлі!» (Івана 2:16).

Концепції для опрацювання:

(а) На Пасху приносили багато жертв, і торгівля в храмі була дуже жвавою. Шум і безлад, що там панували, більше нагадували галасливий базар для продажу худоби, ніж святий Божий храм. У храмі був такий гамір, що навіть заважав тим, хто молився.

(б) Грізно звучить гучний голос Христа, луною відгукуючись під склепінням храму: «Заберіть їх звідси! Не робіть дому Мого Отця домом торгівлі!»

(в) Очищенням храму Ісус заявив про Себе як Месію й розпочав Свою діяльність. Храм, споруджений як місце перебування Бога, повинен був стати наочним уроком для ізраїльського народу і всього світу.

Вступ до теми

- Обговорити з учнями, яким має бути місце поклоніння Богові. Підготувати презентацію про храм у біблійні часи. Продемонструвати учням.

Матеріал для презентації

У євреїв першим домом поклоніння був великий пересувний намет, який називався скинією. Після завоювання Ханаана Скинію неодноразово перевозили з місця на місце в землі Ізраїлю.

Центральним святилищем Ізраїлю в епоху Суддів стала Скинія в Сіломі (Шило), де в той час зберігався ковчег завіту. Сілом у цей період слугував місцем зборів ізраїльських колін.

Через кілька століть цар Соломон побудував справжній храм на землі, яку придбав його батько Давид. За роки свого правління цар Давид зробив значні приготування для будівництва храму. Соломон оббив внутрішню частину храму кедром, вкритим золотом. Цінні скарби, які містив храм, були розграбовані Навуходоносором, царем Вавилону. Ездра говорить, що було вкрадено не менш ніж 5400 предметів із золота та срібла. Після пограбування храм було зруйновано.

Початок відновлення храму було покладено за правління царя Кіра.

У 538 році до н. е., після завоювання Вавилонії, перський цар Кір Великий видав указ, що дозволяв вигнанцям повернутися до Юдеї і відновити Єрусалимський храм, зруйнований вавилонським царем Навуходоносором. Указ встановлював розміри храму і містив розпорядження про оплату витрат на його будівництво і про повернення храму священних предметів, захоплених з храму Соломона Навуходоносором. Роботи з відновлення храму велися під керівництвом Зоровавеля, який був нащадком царя Давида і священника Ісуса Навина. Територія храму була

очищена від уламків і попелу, був зведений жертовник цілопалення і ще до будівництва самого храму було відновлено принесення жертв.

Цей храм проіснував близько п'ятисот років. Третій храм називався храмом Ірода. Приблизно в середині свого царювання Ірод ухвалив рішення про відбудову храму. Крім цього, він керувався бажанням виправити ті пошкодження, які він сам заподіяв на святому місці при завоюванні міста. Бажання реставрувати храм поєдналося в планах Ірода з його честолюбним прагненням створити собі в історії славу царя Соломона.

Храм став однією з найгарніших будівель в історії, гордістю євреїв. Він був побудований з білого мармуру і покритий золотими листами, що надавало йому особливого блиску. Крім Святилища, він складався з додаткової групи будівель, зовнішнього двору з притвором і рядами колон; і під цими колонами було місце, де за часів Ісуса торговці встановлювали свої столи.

У храмі єврейські священники приносили в жертву ягнят, які символізували Ісуса. Була також шекіна, символ присутності Бога, хоч ковчег, який містив цей символ, був втрачений або захоплений у невідомому місці.

Люди не могли зайти в усі частини храму. У найважливішу частину, Святе святих, первосвященник входив лише раз на рік. Але всі люди могли приносити свої жертви й поклонятися Богу. Проблема полягала в тому, що люди, які працювали в храмі (священники, охоронці), перетворювали його на базар; бідні зазнавали найбільшої експлуатації та насильства.

ОЧИЩЕННЯ ХРАМУ

Наближалася юдейська Пасха, й Ісус прийшов у Єрусалим.

Юдейські вожді наставляли народ, що саме в Єрусалимі їх мають навчати поклонятися Богові. Сюди під час Пасхального тижня прибувало багато паломників з усіх куточків Палестини й навіть із далеких країн. Двори храму були наповнені строкатим натовпом. Багато хто не мав змоги привести із собою жертовних тварин, які слугували прообразом Великої Жертви. Для зручності на зовнішньому дворі храму можна було продати й купити тварин. Тут збиралися люди різних верств суспільства, аби придбати тварину для жертвоприношення. Гроші інших країн обмінювали на гроші сятині. Кожний юдей мав щороку сплачувати пів шекля як «викуп за душу» (Вих. 30:12-16); ці гроші використовували для утримання храму. Крім цього, приносили великі суми грошей як добровільні пожертви, які зберігали в скарбниці храму.

Обмін грошей створював сприятливі умови для шахрайства й обману і перетворився на ганебну торгівлю, яка була джерелом наживи для священників.

Перекупники вимагали непомірні ціни за тварин, яких продавали, а отримані прибутки ділили зі священниками й начальниками, котрі в такий спосіб збагачувалися за рахунок народу.

На Пасху приносили багато жертв, і торгівля в храмі була дуже жвавою. Гучні крики торговців змішувалися з ревінням корів, меканням овець, туркотінням голубів, брязкотом монет, гнівною суперечкою.

Священники і правителі були покликані стати представниками Бога для народу; вони мали застерегти людей від зневажливого ставлення до храмового двору і виправити таку ситуацію. Слугувати прикладом чесності й милосердя було їхнім обов'язком. Замість того, щоб шукати власної вигоди, вони повинні були турбуватися про становище й потреби віруючих і бути готовими допомогти тим, хто не міг купити необхідних жертв. Але цього вони не робили. Зажерливість зробила жорстокими їхні серця.

Стоячи на сходах храмового подвір'я, Христос проникливим поглядом охоплює все, що відбувається перед Ним. Своїм пророчим зором Він дивиться в майбутнє й бачить не лише роки, а й століття та епохи. Ісус бачить, як священники і правителі позбавлять нужденних їхніх прав і заборонять проповідувати Євангеліє вбогим.

Коли Ісус споглядає цю картину, на Його обличчі – обурення, вираз влади і сили. Увага народу звернена на Христа. Очі нечестивих торговців прикуті до Його обличчя. Неспроможні відвести свій погляд, вони відчують, що цей Чоловік читає їхні сокровенні думки, знає приховані спонукання. Декотрі намагаються заховати свої обличчя, ніби їхні злі вчинки написані на них і будуть прочитані цими проникливими очима.

Сум'яття стихло. Замовкли голоси продавців та покупців. Тиша стає гнітючою. Почуття благоговійного страху заповнює натовп. Дивлячись на Христа, вони споглядають, як Божественність випромінюється через людське єство.

Христос говорить, і звучить Його чистий гучний голос, луною відгукуючись під склепінням храму: «Заберіть їх звідси! Не робіть дому Мого Отця домом торгівлі!»

Повільно спускаючись сходами та здіймаючи бич із мотузків, підібраних біля входу, Він наказує торговцям залишити подвір'я храму. З невиявленими ніколи раніше ревністю й суворістю Ісус перевертає столи міняльників. Монети з різким дзенькотом падають на мармурову підлогу. Ніхто не наслідуюється засумніватися в Його владі. Ніхто не наважується зупинитися, щоб підібрати нечесний заробіток. Ісус нікого не вдаряє батоном з мотузків, але звичайний бич у Його руці здається страшним, як вогняний меч. Служителі храму, священники-спекулянти, гондлярі й продавці худоби разом з вівцями й волами кидаються геть з єдиним бажанням – утекти від осуду Його присутності.

Паніка охоплює натовп, який відчуває прояв Божественності Ісуса. Вигуки жаху зриваються із сотень зблідлих уст. Навіть учні тремтять. Слова і поведінка Ісуса, така незвична для Нього, сповнюють їх благоговійним страхом. На пам'ять приходить написане про Нього: «Ревність щодо Твого дому з'їдає мене» (Псал. 69:10). За короткий час храм Господній очищений від розбурханої юрби та її товару. Двори звільнені від нечесної торгівлі, і глибока урочиста тиша панує на місці сум'яття. Присутність Господа, яка в давнину освятила гору Сінай, тепер освятила храм, збудований на Його честь.

Очищенням храму Ісус заявив про Себе як Месію й розпочав Свою діяльність. Храм, споруджений як місце перебування Бога, повинен був стати наочним уроком для ізраїльського народу і всього світу.

Освітня стратегія

Обговорити з учнями правила поведінки в місцях поклоніння Богові. Що не можна робити в церкві під час служіння з переліченого:

✓ їсти;	✓ шукати в Біблії тексти;
✓ розмовляти;	✓ читати в телефоні новини;
✓ сміятися;	✓ сидіти в навушниках, слухаючи щось;
✓ слухати музику;	✓ грати в ігри;
✓ бігати;	✓ критикувати те, що бачиш і чуєш.

Цікаві факти

- Будівництво храму в часи Соломона тривало 7 років: з 957 по 950 рр. до н. е. (за іншими даними, з 1014 по 1007 рр. до н. е.). Роботу було завершено у восьмому місяці 11-го року царювання Соломона. Святування освячення храму тривало 14 днів.
- Цар Давид в роки свого правління здобув у війнах багато металу та золота, срібла та міді, які згодом віддав на спорудження храму Божого.
- Відомо, що сама будівля храму була розміщена в центрі внутрішнього двору Єрусалимського храму. Довжина будівлі становила 60 ліктів (зі сходу на захід), ширина – 20 ліктів (з півночі на південь) і висота – 30 ліктів.

Еллен Уайт про ставлення до богослужінь

«Для смиренної, віруючої душі дім Божий на землі – це ворота Неба. Хвалебні гімни, молитви, слова, сказані представниками Христа, – це призначені засоби, що готують людей до небесної церкви, до більш піднесеного служіння в тому місці, куди не увійде нічого нечистого.

Пізнаючи святість, з якою давні ізраїльтяни ставилися до земного святилища, християни можуть почерпнути для себе багато важливих уроків щодо того, як їм слід ставитися до того місця, де Господь зустрічається зі Своїм народом.

Відбулися великі зміни, та, на жаль, не на краще, а до гіршого в людських звичках і звичаях, що стосуються богослужінь. Дорогоцінні, святі істини, що поєднують нас із Богом, швидко втрачають привабливість для наших умів і сердець і зводяться до рівня буденності. Благоговіння, яке люди здавна відчували до святилища, де вони зустрічалися з Богом у святому служінні, сьогодні в основному вже зникло. Проте Сам Бог встановив порядок Своїх богослужінь, підносячи їх над земним і дочасним.

Не можна безпечно або байдуже ставитися до святих речей, особливо до богослужінь. Коли люди приходять на місце зібрання, їм потрібно тихо проходити до своїх місць. Не можна допускати в Домі молитви розмов на буденні теми, перешіптувань і сміху».

ПІДРОЗДІЛ 2

СПРАВЖНЯ ПАСХА

Посилання: Івана 13:1-17; Луки 22:7-18, 24; Матвія 26:20-29; Марка 14:17-25; Івана 13:18-30; «Бажання віків», розділи «Слуга слуг», «На спомин про Мене».

Пам'ятний вірш: «Хто їсть Моє тіло і п'є Мою кров, той має вічне життя» (Івана 6:54).

Концепції для опрацювання:

(а) На останній пасхальній Вечері Христос обмив ноги Своїм учням, виявивши до них Свою любов, Він повторив Своє повчання за допомогою наочного прикладу, який назавжди закарбувався в їхніх серцях і розумі.

(б) Ангел Господній, позбавляючи життя первенців у Єгипті, обминав єврейські доми, у яких одвірки були змащені кров'ю пасхального агняця.

(в) Господь сказав: «Якщо не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя... Бо Моє тіло – справжня пожива, а Моя кров – справжній напій» (Івана 6:53-55).

Вступ до теми

- У багатьох країнах світу Великдень став святом шоколадних кроликів і яєць. Та походження справжньої Пасхи не має нічого спільного з яйцями, кроликами чи шоколадом.

Бесіда:

- ✓ Що вам відомо про Пасху?
- ✓ Як вона пов'язана з Ісусом Христом?
- ✓ Коли вперше згадується Пасха?
- ✓ Знайдіть у Біблії опис Пасхи.

ПАСХА

У Святому Письмі слово «Пасха» вперше вжите у Вихід 12:11. У перекладі з єврейської «Pesach» – «оминання». У контексті це означало, що ангел Господній, позбавляючи життя первенців у Єгипті, обминав єврейські доми, у яких одвірки були змащені кров'ю пасхального агняця. Відтоді щорічно чотирнадцятого нісана в кожній єврейській сім'ї готували запечене ягня на згадку про Божу милість до них.

Так святкували Пасху в часи Старого Завіту. Старозавітні пасхальні ягнята, як і інші тварини, яких приносили в жертву, слугували прообразом справжнього Викупителя, Який поніс покарання за наші гріхи на Голгофському хресті. У 1 Кор. 5:7 написано: «Наша Пасха, Христос, принесений за нас у жертву».

Пасха Нового Завіту – це Вечеря Господня, під час якої ми споживаємо хліб і вино (виноградний сік), які є символами тіла і крові нашого Господа Ісуса Христа. У Євангелії від Івана 6:53,

54 написано: «Ісус сказав їм: Знову й знову запевняю вас: якщо ви не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя. Хто їсть Моє тіло і п'є кров Мою, той має вічне життя, – і Я його воскресну останнього дня».

Першу новозавітну Пасху Ісус споживав зі Своїми учнями під час Таємної Вечері.

У верхній світлиці однієї з єрусалимських осель за столом разом зі Своїми учнями сидів Христос. Вони зібралися святкувати Пасху. Цього разу Спаситель бажав провести свято тільки з дванадцятьма учнями. Він знав, що Його час уже настав.

Коли учні увійшли до світлиці, де мала відбутися вечеря, Юда протиснувся до місця поруч із Христом і сів ліворуч від Нього, а Іван – праворуч.

На гостинах слуга зазвичай обмивав ноги гостям. І цього разу також усе було приготовлене для такого служіння: тут стояли глек з водою, умивальниця, лежав рушник. Не було тільки слуги, і його обов'язок мав виконати хтось із учнів. Однак кожен з них, поступаючись своєму ображеному гонору, вирішив не виконувати роботи слуги. Виявляючи стоїчну безтурботність, учні, здавалося, не усвідомлювали, що їм слід було зробити. Своїм мовчанням вони відмовилися впокорити себе. Учні не рушили з місця, аби послужити один одному.

Деякий час Ісус вичікував, щоб побачити, що вони робитимуть. Потім Він підвівся з-за столу. Знявши верхній одяг, який утруднював би рухи, Він узяв рушника й підперезався ним. «Потім налив води до вмивальниці й почав мити ноги учням і обтирати рушником, котрим був підперезаний». Цей учинок відкрив очі учнів. Гіркий сором і покора наповнили їхні серця.

Так Христос виявив Свою любов до учнів, подавши їм приклад, якого вони ніколи не забудуть. Петро рішучим голосом вигукнув: «Ти не помиєш моїх ніг повіки!» Христос урочисто сказав Петру: «Якщо не вмию тебе, не матимеш частки зі Мною» (Івана 13:8). Служіння, від якого відмовлявся Петро, символізувало вище очищення. Христос обмив ноги і Своему зрадникові.

Отже, Христос сидить за столом з пасхальною вечерею. Перед Ним – прісний хліб, який споживають під час Пасхи, а також неферментоване пасхальне вино. Христос використовує ці символи, щоб представити Свою непорочну жертву. Ніщо, зіпсуте бродінням – символом гріха і смерті, – не могло символізувати «непорочного й чистого Агнця» (1 Петра 1:19).

«Коли вони їли, Ісус узявши хліб і поблагословивши, переломив, дав учням і сказав: Прийміть, їжте, це – тіло Моє. Потім узяв чашу і, віддавши подяку, подав їм і сказав: Пийте з неї всі, бо це кров Моя Нового Завіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів. Та кажу вам, що віднині не питиму з цього плоду виноградного аж до того дня, коли питиму його новим з вами в Царстві Мого Отця».

Розділяючи з учнями хліб і вино, Христос урочисто пообіцяв стати їхнім Викупителем. Він уклав з ними новий завіт, згідно з яким усі, хто приймає Його, стають Божими дітьми та співспадкоємцями з Христом. Через цей завіт вони одержують усі благословення, котрі Небо може злити на них у цьому житті й житті прийдешньому.

Освітня стратегія

1. Спечіть бездріжджовий хліб, який готують на Вечерю Господню, і дайте скуштувати дітям. Принесіть виноградний сік, пригостіть школярів. Нехай вони спробують уявити себе у верхній світлиці.
2. Запитайте, чи вони бачили обряд Вечері Господньої в Церкві, яке враження на них він справив. Що він означає?

Цікаві факти:

- Закваска – речовина, яку додавали до тіста або рідини, щоб викликати бродіння. Здебільшого закваскою називали частину заквашеного тіста, залишену з попереднього замісу. У Біблії часто є символом гріха або зіпсуття.
- Пасхальна вечеря складалася із запеченого ягняти, жодна кістка якого не мала бути зламана (1), прісного хліба (2) і гірких трав.

Історія «БАУНТІ»

1798 року на британському кораблі «Баунті» спалахнув бунт. Бунтівники, захопивши судно, відправили на човні у відкритий океан жорстокого капітана Блая та вірних йому офіцерів. Бунтівні матроси, рятуючись від судового переслідування, захопили декілька жителів Таїті й попрямувала до далекого безлюдного острова в південній частині Тихого океану, який вони назвали Піткерн.

Там вони спробували розпочати нове життя. Однак, незважаючи на чудові кліматичні умови, ці люди не могли вжитися разом. Упродовж 10 років тривали сварки, бійки, пияцтво, убивства, гвалтування.

Одного разу внаслідок сутичок між ворожими угрупованнями загинули майже всі жителі острова, окрім декількох людей. Ситуація була критичною: як діяти й виживати тим, хто залишився? Серед предметів, що вціліли на кораблі, знайшли Біблію. Матрос на ім'я Олександр Сміт, котрий знайшов святу Книгу, почав її читати.

«Коли я дійшов до опису життя Ісуса, – розповідає Сміт пізніше, – моє серце почало відкриватися, немов двері. Щойно я переконався, що Ісус – люблячий Отець для тих, хто кається, мені здалося, що я буквально відчуваю Його присутність і відтоді дедалі більше переконуюся, що Його рука спрямовує мене».

Відтоді на Піткерні запанував мир. На острові почалися регулярні читання Біблії і богослужіння. Під час читання Божого Слова відродилася віра не лише Сміта, а й майже всіх мешканців острова. Нарешті на Піткерні виникло мирне, спокійне, гармонійне суспільство.

На початку XIX ст. виявили цей острів. Усі були вражені доброзичливою та мирною атмосферою, що панувала там, і людьми, що населяли острів.

Біблія з корабля «Баунті», що відіграла таку важливу роль в житті мешканців острова, зберігається в місцевому музеї.

ПІДРОЗДІЛ 3 МІСІЯ ВИКОНАНА

Посилання: Івана 18:28-40; 19:16-30; Луки 23:1-46; Матвія 27:11-53; Марка 15:20-38; «Бажання віків», розділи «На суді Пилата», «Голгофа», «Звершилося!».

Пам'ятний вірш: «Ісус сказав: Звершилося!» (Івана 19:30).

Концепції для опрацювання:

- (а) Господь слави помирав на хресті як викуп за людський рід.
- (б) Смерть Ісуса дала людству нову можливість і виявила безмежну любов Бога.
- (в) Христос не віддав Свого життя, доки не здійснив справи, заради якої прийшов, і з прощальним подихом вигукнув: «Звершилося!»

Вступ до теми

- Переглянути з учнями частину фільму «Ісус», де зображений суд над Христом, Його смерть на Голгофі.
- Обговорити зображені події.

ПОДІЇ ДО ГОЛГОФИ

Месію було засуджено до смерті, а пізніше розп'ято між двома розбійниками. Усього за один день Його звинуватили, засудили та вбили з безпрецедентною швидкістю в єврейському кримінальному судочинстві.

Заарештувавши у четвер увечері в Гефсиманському саду на Оливній горі, вони відвели його спочатку до дому Анни, а потім до первосвященника Каяфи. Там представник релігійної влади допитав його й вирішив, що Ісус повинен померти, тому що агітував людей, викликав хвилювання в храмі та назвав себе «Сином Божим», порушуючи релігійні традиції країни.

Потім Ісуса привели до Понтія Пилата, римського правителя Юдеї. Пилат допитав його й намагався виправдати його. Тричі він публічно заявляв, що не бачить жодного злочину проти імперії. Звинувачення носили виключно релігійний характер. Та лідери храму сказали Пилату, що якщо він звільнить підсудного, то діятиме проти інтересів Цезаря.

Під тиском Пилат натякнув на можливість розглянути справу Ісуса на тлі язичницького звичаю звільнення в'язня напередодні святкування Пасхи. Але єврейські лідери відкинули звільнення Ісуса. Тому Пилат вирішив провести своєрідне голосування: він вивів Ісуса з Назарету та лідера повстанської терористичної групи на ім'я Варавва і запитав у людей, кого вони хочуть, щоб він звільнив. Народ обрав Варавву. Пилат тоді запитав людей: «Що ж мені робити з Ісусом, якого називають Месією?»

Натовп одногосно кричав: «Розіпни Його!»

Щоб показати свою невинність, Пилат послав за глеком води, умив руки перед натовпом і заявив: «Я невинний у крові цієї людини. Це ваша відповідальність!»

«Звершилося!»

Ісус завжди мав чітке бачення того, що Він прийшов зробити на нашу планету. Він завжди говорив, що Його «година» ще не прийшла; але коли вона настала, Він оголосив про це Своїм учням. «Година» була моментом страждань, смерті та завершення Його місії.

У найважчі хвилини на Голгофі Спаситель не висловив жодної скарги. Його обличчя залишалося спокійним і ясним, тільки великі краплі поту вкрили Його чоло. Не було жодної милосердної руки, котра витерла б цей передсмертний піт з Його обличчя; ані слів співчуття та непохитної вірності, які підтримали б Його людське серце.

Коли воїни виконували свою жакливу роботу, Ісус молився за Своїх ворогів: «Отче, прости їм, бо вони не знають, що роблять!» (Луки 23:34). Він думав не про власні страждання, а про гріх Своїх гонителів та жакливу кару, яка чекала на них. З Його уст не почулося жодного прокляття на воїнів, які так жорстоко поводитися з Ним. Христос не прикликав помсти на священників і старійшин, які раділи, що досягли своєї мети. Він співчував цим людям у їхньому невігластві та їхній вині. Пошепки лише промовив благання про їхнє прощення, «бо вони не знають, що роблять».

Щойно Ісус був прибитий до хреста, кілька дужих чоловіків підняли хрест і з великим зусиллям всадили його в приготовлену яму. Це спричинило неймовірні муки Сину Божому. Тоді Пилат зробив напис єврейською, грецькою й латинською мовами на табличці, яку прибили до хреста над головою Ісуса. Було написано: «Ісус Назарянин, Цар юдеїв».

У передсмертних стражданнях Ісус чув кожне слово, промовлене священниками: «Інших спасав, а Себе Самого не може спасти?! Він, Цар ізраїльський, нехай зійде тепер з хреста – і повіримо в Нього». Христос міг зійти з хреста. Але саме тому, що Він не врятував Себе, грішник має надію на Божі прощення і милість.

Ісуса в Його стражданнях на хресті розрадив один промінь утіхи. Це була молитва розкаяного розбійника. Спочатку обидва злочинці, розп'яті разом з Ісусом, лихословили Його. Від мук і страждань один з них став лише більш запеклим і зухвалим. Але його товариш повівся інакше. Він не був закоренілим злочинцем; з доброго шляху його звело погане товариство. Проте його вина була меншою за злочин тих, котрі стояли біля хреста і глумилися над Спасителем. У його голосі надія змішується з болем, коли безпомічна помираюча душа хапається за помираючого Спасителя. «Ісусе, згадай мене, – вигукує він, – коли прийдеш у Царство Своє!» Відповідь прийшла негайно. М'який, лагідний голос, сповнений любові, співчуття й сили, промовив: «Запевняю тебе сьогодні: ти будеш зі Мною в раю!»

Господь слави помирав на хресті, як викуп за людський рід.

Сонце відмовилося споглядати жахливу картину. Ополудні його щедre яскраве проміння освітлювало землю, коли раптом воно наче було стерте з неба. Непроглядна темрява, як жалобний серпанок, огорнула хрест. «Наступила темрява по всій землі – до дев'ятої години». У цій густій темряві Бог приховав Свою присутність.

О дев'ятій годині темрява розсіялася, але Спаситель усе ще був оповитий нею. Вона була символом тих страждань і жаху, які обтяжували Його серце. Жодне око не могло прозирнути крізь темряву, яка оточувала хрест, і ніхто не міг збагнути ще глибшої темряви, що огорнула стражденну душу Христа. Здавалося, гнівні блискавки вражали Розп'ятого на хресті. Тоді «Ісус закричав гучним голосом: Елої, Елої, лама савахтані? Тобто: Боже мій, Боже мій, чому Ти Мене покинув?»

Раптом пільма навколо хреста розсіялася, і чистим, подібним до звуку сурми голосом, котрий, здавалося, прокотився луною по Землі, Ісус вигукнув: «Звершилося!» «Отче, у Твої руки передаю Свій дух!» Світло огорнуло хрест, і обличчя Спасителя засяяло славою, як сонце. Тоді Він схилив голову на груди й помер.

Серед жахливої темряви, ніби залишений Богом, Христос допив останні краплі з чаші людського горя. У ці жахливі години Він поклався на отримане раніше свідчення, що Отець приймає Його. Він знав Свого Отця; Він розумів Його справедливість, милість і велику любов. Вірою Ісус знайшов спокій у Тому, Кому завжди з радістю корився. Коли Ісус у покорі віддав Себе Богові, відчуття втрати Отчої ласки минуло. Вірою Христос став Переможцем.

Ніколи ще Земля не була свідком чогось подібного. Натовп стояв, як паралізований, і, за-тамувавши подих, не відривав погляду від Спасителя. Знову темрява вкрила землю, і почувся грізний гул, подібний до відлуння сильного грому. Стався потужний землетрус. Люди падали одне на одного. Почалася паніка, усіх охопив жах. У навколишніх горах розколювалися скелі та з гуркотом котилися в долини. Відкривалися гробниці, і мертвих викидало з їхніх могил. Здавалося, творіння розіб'ється на дрібні уламки. Священники, старійшини, воїни, кати і простий люд, зацікавившись від страху, лежали долілиць на землі.

Коли гучний оклик «Звершилося!» пролунав з уст Христа, священники виконували служіння в храмі. То була година вечірньої жертви. Привели для заколення агнця, який символізував Христа. Священник у прекрасному символічному вбранні стояв з піднятим над жертвою ножом, як колись Авраам, котрий був готовий принести в жертву свого сина. Народ уважно спостерігав за цією сценою. Однак земля здригається й хитається, бо наближається Сам Господь. Усі чують, як невидима рука розриває внутрішню завісу храму від верху аж до низу, і перед очима зібраних відкривається місце, де колись була Божа присутність. У цьому місці перебувала слава Бога.

Христос не віддав Свого життя, доки не здійснив справи, заради якої прийшов, і з прощальним подихом вигукнув: «Звершилося!» (Івана 19:30). Битву із сатаною виграно, справу викуплення здійснено.

Освітня стратегія

Обговорити з учнями: що принесла людству смерть Христа?

Наголосити: Біблія підкреслює, що кожен із нас грішить, а покарання за гріх – смерть. Проте Бог так нас любить, що посилає Свого Єдинородного Сина, Ісуса Христа, викупити нас від усіх гріхів, відновити утрачений Образ Божий, привести в Божу сім'ю. І це все ми можемо зробити, коли будемо вірити в Ісуса, дотримуватися Божих Заповідей і каятися в гріхах. Адже ми маємо зрозуміти й усвідомити, що Христос не зможе спасти нас, якщо ми того не бажатимемо.

Цікаві факти:

- Голгофа (грец. Γολγοθᾶ від арамейського Gûlgaltâ – «череп») — пагорб, на якому було розп'ято Ісуса Христа.
- У Новому Завіті вказано, що Голгофа була неподалік від Єрусалиму.

Історія

НАЙВАЖЛИВІШЕ ВІДКРИТТЯ ВЧЕНОГО

Шотландський хірург і акушер, винахідник наркозу з хлороформом і хірургічних інструментів, професор Джеймс Сімпсон (1811-1870) пройшов шлях від простого помічника пекаря до відомого вченого.

Розповідають, що одного разу в нього запитали, яке з усіх відкриттів, на його думку, було найбільш визначним. Той, хто запитував, очевидно, чекав, що професор назве одне зі своїх видатних досягнень у галузі медицини, але він відповів так: «Моїм найбільшим відкриттям було усвідомлення того, що моя душа спасенна, що я грішник, а Ісус Христос – мій Спаситель».

Чи зробили й ви це важливе відкриття? Адже йдеться про ваше спасіння, про ваше життя або про вашу смерть, про ваш вічний союз із Богом або про ваш вічний розрив із Ним.

Відчиніть двері вашого серця, щоб прийняти Спасителя Ісуса Христа!

ПІДРОЗДІЛ 4

ВІН ЖИВИЙ!

Посилання: Матвія 28:2-4, 11-15; 1, 5-8; Марка 16:1-8; Луки 24:1, 12; 13-33; Івана 20:1-18; «Бажання віків», розділи «Господь воскрес», «Чого ти плачеш?» «Дорогою до Емауса».

Пам'ятний вірш: «Та ангел озвався і сказав жінкам: Не бійтеся, бо Я знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого! Немає Його тут, бо Він воскрес, як сказав» (Матв. 28:5, 6).

Концепції для опрацювання:

(а) Христос вийшов із гробу, і римська сторожа побачила Його. Їхні очі були прикуті до обличчя Того, з Кого вони нещодавно насміхалися й знущалися.

(б) І ось небо раптом освітилося сяйвом, але не від сонячного проміння. Земля тремтіла. Великий камінь відкочено. Гробниця була порожня.

(в) «Не бійтеся, – озвався він, – бо знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого! Немає Його тут, бо Він воскрес».

Вступ до теми

- Поставити учням запитання: «Чи вірите ви, що Христос воскрес? Чи легко в це повірити?»
- Підготувати з учнями інсценізацію воскресіння Ісуса або одну з подій, що відбулися після цього.
 - ✓ Сцена, у якій римляни охороняють гробницю, а потім падають.
 - ✓ Зустріч Марії Магдалини з Ісусом (Івана 20:11-18).
 - ✓ Ісус з'являється учням, у тому числі Хомі (Івана 20:19-29).
 - ✓ Ісус з'являється сімом учням (Івана 21:1-14).
 - ✓ Ісус іде дорогою до Емауса.

ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТА

У Йосипа була нова, висічена в скелі гробниця. Він тримав її для себе, але вона була розташована недалеко від Голгофи, і тепер він приготував її для Ісуса. Тіло разом із принесеними Никодимом пахощами обережно загорнули в лляне полотно й занесли до гробниці. Галилейські жінки прийшли подивитися, щоб для їхнього улюбленого Вчителя було зроблене все необхідне. Після цього вони бачили, як до входу в гробницю прикотили важкий камінь, і Спаситель залишився там спочивати. Жінки пішли останніми від хреста й останніми від гробниці Ісуса.

Священники розпорядилися щодо охорони гробниці. Вхід до неї закривав величезний камінь. Його обв'язали мотузками, прикріпили кінці до суцільної скелі та запечатали їх римською печаткою. Камінь неможливо було зрушити з місця, не зірвавши печатки. Навколо усипальні виставили варту із сотні воїнів, щоб запобігти будь-якому посяганню. Священники зробили все можливе, аби втримати тіло Христа там, де воно було покладене.

Повільно минала ніч першого дня тижня. Настала найтемніша передсвітанкова пора. Христос ще був у полоні тісної гробниці. Величезний камінь стояв на своєму місці, римська печатка залишалася недоторканою, римська варта пильнувала.

«І ось стався великий землетрус, бо Господній ангел зійшовши з неба, підійшов...» (Матв. 28:2). Христос вийшов із гробу, і римська сторожа побачила Його. Їхні очі були прикуті до обличчя Того, з Кого вони нещодавно насміхалися й знущалися. Побачивши ангелів та прославленого Спасителя, римські вартові знепритомніли й стали, як мертві. Коли ж небесний почет зник, вони підвелися і, наскільки швидко могли нести їх тремтячі ноги, попрямували до воріт саду. Хитаючись, вони поспішали до міста, розповідаючи всім зустрічним чудову новину. Вони прямували до Пилата, але їхня вістка вже дійшла до юдейських можновладців, і священники й старійшини наказали, щоб воїнів привели спочатку до них.

Дивний вигляд мали ці воїни. Тремтячи від страху, із блідими обличчями, вони свідчили про воскресіння Христа. Воїни розповіли все, що бачили; у них не було часу щось подумати чи сказати, крім правди. Обличчя священників стали, як у мерців. Вони заборонили про все це розповідати комусь.

Першого дня тижня дуже рано жінки вирушили до гробу, узявши із собою дорогоцінні пахощі, щоб намастити тіло Спасителя.

Нічого не знаючи про те, що відбувалося саме в цей час, жінки підійшли до саду, кажучи: «Хто відвалить нам камінь від входу в гробницю?» Вони розуміли, що самі не зможуть відкотити його, однак продовжували йти.

І ось небо раптом освітілося сяйвом, але не від сонячного проміння. Земля тремтіла. Жінки побачили, що великий камінь відкочено. Гробниця була порожня. Жінки прийшли до гробу з різних сторін. Марія Магдалина прийшла сюди першою і, побачивши, що камінь зміщений, побігла сповістити про це учнів. Тим часом прийшли інші жінки. Навколо гробниці сяяло світло, але Ісусового тіла там не було. Стоячи на цьому місці, вони раптом побачили, що були не самі. Біля гробниці сидів одягнутий в осяйні шати юнак. Це був ангел, який відкотив камінь.

Вони обернулися, щоб тікати, коли голос ангела зупинив їх: «Не бійтеся, – озвався він, – бо знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого! Немає Його тут, бо Він воскрес».

Згодом до Марії звернувся інший голос: «Жінко, чого ти плачеш? Кого шукаєш?» Крізь сльози Марія бачила лише постать людини і, вважаючи, що це садівник, сказала: «Пане, якщо Ти Його взяв, то скажи мені, де Ти Його поклав; я заберу Його!»

Але тут таким знайомим голосом Ісус сказав: «Маріє!» Тепер Марія усвідомила, що це не чужа людина промовляла до неї, і, обернувшись, побачила перед собою живого Христа. Радіючи, жінка навіть забула, що Він був розп'ятий. Кинувшись до Його ніг, вона вигукнула: «Раввуні!» Та Христос, піднявши руку, зупинив її: «Не доторкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Мого Отця. Іди до Моїх братів і скажи їм, що Я їду до Мого Отця і вашого Отця, до Мого Бога і вашого Бога!» І Марія пішла до учнів із цією радісною звісткою.

Потім Ісуса побачили двоє учнів, що прямували дорогою в Емаус. Вони не впізнали спочатку Його. Учні ще не відійшли далеко від міста, як до них приєднався Незнайомець, але, поглинутий своїм смутком і розчаруванням, вони не придивилися до Нього уважніше та продовжували розмову, висловлюючи думки своїх сердець. Учні розмірковували над викладеними Христом уроками, які, здавалося, їм було важко збагнути. Коли подорожні говорили про нещодавні події, Ісус прагнув потішити їх. Навчаючи цих учнів, Ісус указав на важливість Старого Завіту як свідчення про Його місію. Однак учні все ще не підозрювали, Хто був їхнім Супутником. Вони не думали, що Той, про Кого розмовляли, ішов поряд з ними, бо Христос говорив про Себе як про іншу особу.

Коли учні хотіли увійти до свого дому, Незнайомець удав, що збирається йти далі. Та учні відчували, що не хочуть розлучатися з Ним. Їхні душі прагнули почути від Нього більше. «Залишайся з нами», – запропонували вони.

Невдовзі приготували скромну вечерю – хліб – і поставили її перед Гостем, Котрий зайняв почесне місце за столом. Він простягає руки, аби благословити їжу. Учні від подиву відсахнулися: їхній Супутник простягає руки саме так, як це завжди робив їхній Учитель. Вони придивляються, і – о диво! – на Його руках сліди від цвяхів.

Обидва в один голос вигукують: «Це ж Господь Ісус! Він воскрес із мертвих!» Вони схопилися, щоб упасти до Його ніг і вклонитися Йому, але Ісус став невидимим для них.

(Разом з учнями пошукати в Біблії, де ще учні бачили воскреслого Христа).

Освітня стратегія

1. Христос воскрес із мертвих. Його гробниця була порожня, на відміну від гробниць інших релігійних лідерів.
2. Коли супергерой з коміксів чи ігор повертається до життя, це, звісно, вигадка. Ісус справді воскрес! Він – Син Бога, що має надзвичайну силу. Його перемога над смертю була цілковитою.
3. Знайти в Біблії випадки воскресіння людей.

Цікаві факти:

- У Біблії описано 8 випадків воскресення з мертвих (коли хтось воскрешав інших) і 1 випадок воскресіння (коли Ісус воскрес Сам).
- Слово «воскресіння», яке згадується в Біблії, є відповідником грецького слова *anástasis*, що буквально означає дію за значенням «підводитися» або «вставати знову».

Історія

НАШ БОГ РЕАЛЬНИЙ

Попереднє покоління використовувало технологічні пристрої здебільшого як прилади для розмови. Люди мали бажання придбати ці пристрої із цікавості або щоб показати, наскільки вони випередили інших.

Однак сьогодні технологічні пристрої стали необхідністю. Ми очікуємо, що транспортний засіб буде оснащений резервними камерами, а електронна книга, яку ми читаємо, матиме доступ до всіх віртуальних енциклопедій. Під час роботи ми не можемо обійтися без наших смартфонів, айфонів...

Крім того, існує віртуальна реальність. Це використання технологій (візуальних та слухових), щоб допомогти людині відчувати, що вона перебуває в певному місці та виконує певну справу, наприклад, грає в теніс або керує літаком, гоночною машиною, або перевіряє планування за допомогою віртуального пересування по будинку, що був збудований згідно з планом. Віртуальна реальність використовується в комп'ютерних іграх, у військових та авіаційних тренуваннях, графічному дизайні, симуляторах, просторових мандрівках і в багатьох інших сферах.

У цей непевний час нам треба поміркувати над тим, чи не вплинули на нас технології так, що ми розуміємо Бога як такого, що живе лише у віртуальній реальності. Чи не створюємо ми «віртуального» Ісуса, на Якого можемо впливати, чи Того, Кого ми можемо ховати в коробці та виймати лише тоді, коли матимемо в Ньому потребу?

Ісус – це реальна Особистість. Він бажає мати реальні взаємини з нами. Бог створив людину за Своєю подобою. Якщо ми схожі на Нього, то знання про те, хто ми є, говорять нам, хто такий Бог. Ми є реальними, отже, Він також реальний.

Немає нічого віртуального в спасінні, яке звершив для нас Бог. Усе це реальне: реальна любов, реальна милість та реальна жертва! Чи можете ви уявити, з яким жахливим відчуттям Адам та Єва в Едемі перерізали горло ягняті, щоб отримати прощення? Не було ніякої віртуаль-

ної реальності. Вони мали справу з реальною твариною, яка вказувала на реальну смерть Ісуса за нас. Реальні солдати з реальною зброєю пролили кров Христа. Він приніс остаточну жертву, здобувши перемогу над гріхом, щоб ми могли мати вічне життя.

Бог розробив План нашого спасіння, перш ніж створив світ. Чи можете ви уявити, яка тиша була в галактичному штабі на Небі, коли оголосили План спасіння? Верховний Володар заявив: «Ми даруємо спасіння кожній людині, яка бажає підкорити своє життя Синові Божому.

Якщо ми матимемо віру в реального Спасителя, то «непохитно тримаймося визнання надії, бо вірний Той, Хто обіцяв».

Отже, як ми можемо встановити зв'язок із Богом?

Елліс Буш у своїй поемі «Чи використовував Ісус модем у проповіді на горі?» розглядає питання реальності Христа в тому, що Він зробив для нас і як ми можемо встановити зв'язок із Ним. У кінці поеми Буш запитує: «Споглядаючи чудеса сьогодні, чи запитуєте ви: що є реальним насправді? Як одна людина за короткий час може змінити життя?» Далі він дає власну відповідь: «Якщо у твоєму житті тобі стає складно почути Божий голос... відклади вбік твій лептоп... та всі віртуальні прилади, розгорни Біблію, відкрий твоє серце та дозволь Господові наблизитися до тебе».

В історії Ісуса та в тому, що Він зробив заради нашого спасіння, немає віртуальної реальності. Христос реальний. Його любов до нас реальна. Його життя, смерть та воскресіння були реальними.

ПІДРОЗДІЛ 5 ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

Посилання: Луки 24:50-53; Дії 1:9-12; «Бажання віків», розділ «До Мого Отця і вашого Отця».

Пам'ятний вірш: «І коли піду та приготую вам місце, то Я знову прийду і візьму вас до Себе, щоб де Я, там і ви були» (Івана 14:3).

Концепції для опрацювання:

(а) Хмара слави сховала Його від їхніх очей, і тоді як хмарна колісниця ангелів прийняла Його, до них долинули слова: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!»

(б) Христос вознісся на Небеса в людському тілі. Учні споглядали, як хмара прийняла Його.

(в) Усе Небо очікувало, щоб вітати Спасителя у вишніх дворах.

Вступ до теми

- Прочитайте Матвія 24 і 25 і дізнайтеся, чого Ісус навчав про Свій Прихід на нашу планету.
- Яким ви уявляєте Царство Небесне? Що про нього написано в Біблії?

ВОЗНЕСІННЯ

У супроводі одинадцятьох учнів Ісус прямував до Оливної гори. Коли вони виходили через єрусалимську браму, багато здивованих поглядів було спрямовано на цю невеличку групу, яку очолював Той, Кого кілька тижнів тому начальники осудили й розіп'яли. Учні не знали, що це була їхня остання зустріч з Учителем. Ісус розмовляв з ними, повторюючи Свої попередні повчання.

Життєва подорож Христа в цьому світі тривала тридцять три роки. Він зносив його презирство, образи й насмішки; Він був знехтуваний і розіп'ятий.

Наблизившись до Оливної гори, Ісус повів учнів через вершину на інший бік гори, до околиць Витанії. Тут Він зупинився, й учні оточили Його. Коли Христос з любов'ю дивився на них, здавалося, Його обличчя випромінювало світло. Він не дорікав їм за помилки й

невдачі; слова найглибшої ніжності були останніми, які вони почули з уст свого Господа. Простягнувши руки для благословення, немов запевняючи апостолів в опіці й захисті, Він почав поволі возноситися від них, підхоплений силою, потужнішою за земне тяжіння. Коли Ісус віддалявся, сповнені благоговіння учні напружували зір, щоб в останній раз побачити свого Господа, Котрий возносився на Небо. Хмара слави сховала Його від їхніх очей, і тоді як хмарна колісниця ангелів прийняла Його, до них долинули слова: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!» (Матв. 28:20). І тоді ж вони почули найпрекрасніший і найрадісніший спів ангельського хору.

Учні ще продовжували вдивлятися в небо, аж раптом до них звернулися голоси, що звучали як чудова музика. Обернувшись, вони побачили двох ангелів у людській подобі, котрі промовили до них: «Галилейські мужі, чого стоїте і вдивляєтеся в небо? Цей Ісус, що вознісся від вас на Небо, прийде так само, як оце ви бачили, коли Він відходив на небо!»

Христос вознісся на Небеса в людському тілі. Учні споглядали, як хмара прийняла Його. Той Самий Ісус, Котрий ходив, розмовляв і молився з ними, Котрий ламав з ними хліб, перебував з ними в їхніх човнах на озері та Котрий сьогодні зійшов з ними на гору Оливну, – той самий Ісус тепер вознісся, щоб сісти з Отцем на Його престолі. Коли Христос переможно повернувся на Небо, Він дав чудову обіцянку повернутися за Своїми друзями, щоб вони могли жити з Ним.

Учні більше не мали жодних сумнівів щодо майбутнього, оскільки знали, що Ісус перебуває на Небесах, продовжуючи опікуватися ними. Вони знали, що мають Друга на Божому престолі, тому підносили свої щирі прохання до Отця в Ім'я Ісуса.

Освітня стратегія

Як же нам слід жити, щоб потрапити в Царство Небесне?

Мартін Лютер сказав: «Живіть так, ніби Христос помер учора, воскрес сьогодні вранці і повернеться завтра».

Біблія повідомляє: «СТЕРЕЖІТЬСЯ, ПИЛЬНУЙТЕ і моліться, бо не ЗНАЄТЕ, коли той час настане. Як той чоловік, який, відходячи, залишив свій дім, дав своїм рабам владу, кожному його діло, а сторожеві наказав пильнувати. Тому пильуйте, бо не знаєте, коли господар повернеться: увечері, опівночі, чи як заспіває півень, чи вранці, щоб коли несподівано прийде, не знайшов вас сплячими. А що Я вам кажу, кажу всім: Пильуйте!» (Марка 13:33-37).

Цікаві факти:

- Апокаліпсис – кінець світу, також часто вживають як синонім слово «армагеддон» (остання битва, у якій гине світ).
- Небесний Єрусалим (*Новий Єрусалим*) – Царство Боже, яке прийде на Землю в кінці історії людства.

Історія

БЕЗПЕРЕШКОДНИЙ ДОСТУП

Під час Громадянської війни між північними і південними штатами Америки молодий солдат Союзної армії в битві при Геттісберзі втратив старшого брата та батька. Солдат вирішив поїхати до Вашингтона, особисто зустрітися з президентом Лінкольном і попросити звільнити його від військової служби, щоб він міг повернутися додому й допомогти матері та сестрі у весняній посівній на фермі.

Отримавши відпустку, він прибув до Вашингтона, підійшов до входних воріт Білого дому й сказав охороні про своє бажання зустрітися з президентом. Офіцер, який стояв на посту, відповів йому: «Синку, президент не зможе прийняти тебе! Триває війна, у нього багато справ! Буде краще, якщо ти повернешся на передову!» Солдат пішов засмученим.

Він сидів на лавці в парку недалеко від Білого дому, коли до нього підійшов маленький хлопчик і сказав: «Солдате, ти здаєшся нещасним! Що трапилося?» Побачивши в очах хлопчика щирі зацікавленість, той почав виливати йому свою душу.

Солдат розповів про те, що його батько й брат загинули на війні, а його сім'я опинилася у вкрай скрутному становищі. Він пояснив, що його матері та сестрі нікому допомогти з посівною. Хлопчик уважно вислухав і сказав: «Я можу допомогти тобі!»

Він узяв солдата за руку й повів його назад до вхідних воріт Білого дому. Охоронець ніби не помітив їх і не зупинив. Вони підійшли до вхідних дверей Білого дому й спокійно зайшли всередину. Потім пройшли коридором повз генералів і високоповажних чиновників, і ніхто не сказав їм ані слова.

Подиву солдата не було меж. Чому ніхто не спробував їх зупинити? Урешті-решт вони дісталися до Овального кабінету, де працював президент, і маленький хлопчик навіть не постукав у двері. Він просто зайшов усередину, завівши із собою солдата.

За столом сиділи Авраам Лінкольн та один із його міністрів, вони переглядали розкладені на столі плани битв. Президент подивився на хлопчика, потім на солдата і сказав: «Привіт, Тед! Можеш представити мене своєму другові?» І Тед Лінкольн, син президента, спокійно відповів: «Тату, цей солдат повинен поговорити з тобою!» Солдат розповів про свій випадок Лінкольну й одразу отримав дозвіл, про який просив.

Тед Лінкольн, син президента, не повинен був домагатися зустрічі з батьком. Він просто увійшов туди, і його батько був радий його бачити.

Маючи безперешкодний доступ до Свого Отця, Ісус бере нас за руку й підводить прямо до Нього. Ми перебуваємо в безпеці, коли дивимося на Ісуса. Від того, на чому зосереджений наш погляд, залежить усе наше християнське життя. Якщо ми зосередимося на своєму минулому – відчуємо розчарування. Якщо ми уважно поглянемо в наше серце – сповнімося почуття власної неповноцінності. Якщо ми будемо вкрай занепокоєні майбутнім – відчуватимемо сильну тривогу. Дивлячись на Ісуса у вічному Небесному Святилищі, ми відчуємо справжній мир.

Марк Фінлі

БІБЛІОГРАФІЯ

- Е. Уайт. Дії апостолів.
- Е. Уайт. Патріархи і пророки.
- Е. Уайт. Бажання віків.
- Е. Уайт. Наочні уроки Христа.

ВІДПОВІДІ ДО ЗАВДАНЬ, ПОДАНИХ У РОБОЧОМУ ЗОШИТІ ДЛЯ ДІТЕЙ:

РОЗДІЛ 1 – ПРИХІД ГЕРОЯ

Урок 1 «Найбільший у світі подарунок»

- С. 5 – Імена Героя 1. Первосвященник. 2. Христос. 3. Агнец Божий. 4. Ісус.
5. Помазаник Владика. 6. Учитель. 7. Пророк. 8. Склея.
9. Емануїл.

Урок 2 «Дорослішання»

- С. 9 – Профіль 1. Вінок. 2. Єрусалим. 3. Розумом. 4. Пастухи. 5. Хома.
6. Равві. 7. Єлизавета. 8. Серцем. 9. Світлиця. 10. Голгофа.
11. Спаситель.

Урок 3 «Зустріч біля річки»

- С. 11 – Священний символ Ось Агнец Божий!

Урок 4 «Віч-на-віч із ворогом»

- С. 15 – Обладунки Бога Істина, готовність благовістити мир, щит віри, броня праведності, шолом спасіння, духовний меч.
- С. 16 – Ключ до свободи Марка 6:7, 13 – Г'; Луки 8:26-39 – Д; Об'явлення 1:18 – Б;
Якова 4:7 – В; Матвія 4:10, 11 – Е; Луки 9:42 – Г; Луки 19:10 – А.

Урок 5 «Оперативна група»

- С. 20 – Нова професія «Ідіть за Мною, і Я зроблю вас ловцями людей».
- С. 21 – Як закінчилося їхнє життя? 1. Юда. 2. Пилип. 3. Хома. 4. Яків. 5. Іскаріот. 6. Петро. 7. Вартоломій. 8. Андрій.
- Тіло і серце «Хто не зі Мною, той проти Мене, і хто зі Мною не збирає, той розкидає».

РОЗДІЛ 2 – ДИВОВИЖНІ ІСТОРІЇ

Урок 2 «Операція порятунку»

- С. 27 – Монета любові Бог і Його ангели радіють, коли один грішник спасений.
- С. 29 – Бюро знахідок 1) Свині. 2) Молодий. 3) Драхма. 4) Перебуваючи. 5) Вівця.
6) Відсвяткувати. 7) Межами. 8) Небі. 9) Фарисеї.

Урок 3 «Мрій про неможливе»

- С. 33 – Змарнований талант «Ти особливий».

Урок 5 «Цінність речей»

- С. 38 – Накопичуй багатство «Збирайте собі скарби на Небі!»

РОЗДІЛ 3 – ДИВОВИЖНІ ЗУСТРІЧІ

Урок 2 «Як сприймати відмову»

- С. 43 – **Безумовне прийняття**
1. Бог хоче, щоб усі спаслися.
 2. Ісус віддав Своє життя за нас.
 3. Бог любить нас вічною любов'ю.
 4. Ісус вважає нас Своїми друзями.
 5. Ісус готує місце для нас, щоб ми могли жити з Ним вічно.

Урок 3 «Маленька людина, яка стала гігантом»

- С. 49 – **Свято на Небесах**
- «Кажу вам, що за одного грішника, який кається, радість на небі буде більша, ніж за дев'яносто дев'ятьма праведниками, які не потребують покаєння».

Урок 4 «Дотик до недоторканного»

- С. 54 – **VIP – лікування**
- Ісус торкався недоторканих, бо Він їх дуже любив.

Урок 5 «Народжений, щоб жити»

- С. 58 – **Секрет життя**
- Частина 1.*
а. Лазар	е. Витанія	ї. Синедріон
б. Марія	є. Змова	й. Учні
в. Марта	ж. Юдеї	к. Три
г. Каяфа	з. Камінь	л. Воскресіння
ґ. Ісус	и. Єрусалим	м. Життя
д. Чотири	і. Заплавав	
- Частина 2. «Я є воскресіння і життя».*
- С. 60 – **Чудо в деталях**
- По горизонталі:*
- 1) Витанія; 2) розрадити; 3) Марта; 4) Марія; 5) друзі; 7) воскресіння; 8) сон; 9) чотири; 11) камінь; 14) печера; 16) хворіє.
- По вертикалі:*
- 6) села; 8) сюди; 10) Лазар; 12) ніг; 13) заплавав; 14) повірили; 15) дякував; 17) жити; 18) учні.

РОЗДІЛ 4 – ПЕРЕМОГА ГЕРОЯ

Урок 2 «Справжня Пасха»

- С. 67 – **Урок смирення**
- «Плекайте в собі ті самі думки, що й у Христі Ісусі. Він, маючи Божу природу, не вважав посяганням бути рівним Богові, але понизив Самого Себе, прийнявши образ раба, постав у подібності людини і з вигляду був як людина; Він упокорив Себе, був слухняним аж до смерті, й до смерті хресної» (Филп. 2:5-8).

Урок 5 «Повернення додому»

- С. 75 – **Не засинай на «зупинці»**
- Стережіться, кажу, моліться, знаєте, знайшов, прийде, залишив, настане, повернеться, наказав, заспіває, відходячи, пильнуйте, дав.
- С. 77 – **Запланована подорож**
- Повернеться, пильнуйте, Другий прихід, скоро, слава, благословенна надія, моліться, чекайте, мараната, прийди, Господи.